

Ἡῶε **μβε** **ayi Pòl ásamé mbaá** **εchomele** **ḃḃ́** **Kras né** **Kòrent**

Pòl atamege ḃḃ́ Jisḃs né melo Kòrent

¹ Me Pòl ne meḃme sé Sḃstennis ne désamé Ἡῶε ayina. Εḃḃḃḃ akú me ndere ji akélege nnó me mβε ἠgbá Kras Jisḃs.

² Detḃme Ἡῶε ayina eta enyú εchomele ḃḃ́ Jisḃs né Kòrent. Enyú ako abi Εḃḃḃḃ akuú nnó débé ḃḃ́ bií, apye mé enyú déla ḃḃ́ ukpea ndere déchome mmye ne Kras Jisḃs. Wyembḃ ntó ne ji apyéé chóncho ne ḃḃ́ ako abi álú yéndé mbaá ánógé Ata esé Jisḃs Kras. Ji álú Ata awese ne awu ḃḃ́.

³ Eḃe dénenemmye nnó Nte sé Εḃḃḃḃ ne Ata Jisḃs Kras álérégé enyú galógáló, ne ápye enyú débé ne nesḃ.

ḃḃ́ Kras áwyad mejeé ndere áchome mmye ne ji

⁴ Ne yéndégébé me nké nnenemmye gétúgé enyú, ntamege Εḃḃḃḃ muú me nnógé néndé alere enyú galógáló wuú ndere dechomé mmye ne Kras Jisḃs.

⁵ Elé gétú ji ne Εḃḃḃḃ ajélé enyú né mati mako, apye enyú débó denḃaré meḃḃ́ matimatí ne nnó dékágé ntó depḃ etií matimati.

⁶ Εwéna eléré nnó abya melóméló Kras ayi Me ngaré enyú akpe enyú mmye wáwálé.

⁷ Ndere elúmbḃ, enyú déwya mé yéndé εchyε ewé Mendoó Ukpea εchyεgé ḃḃ́ Εḃḃḃḃ ndere débelé

ame meti dégilé nnó déγε Ata Jisṓs Kras sé akéré meso fa mme.

⁸ Εἰσωῶ ἀπεγε νγε ntó enyú détene chánchá té kwyakwya, ne muú fṓ ashúlégé fṓ enyú ndo né bíí bí Ata sé Jisṓs Kras akérege fa mme nnó enyú dépye gyé.

⁹ Εἰσωῶ muú ajógé genó apyéε, elé ji ne akuú enyú nnó décho mbwa ne Maá wuú Jisṓs Kras ayi alú Ata esé.

Angya ákpe né echomele bṓs Kras

¹⁰ Anmé ba, nne ne enyú mmye né mabṓ Ata sé Jisṓs Kras nnó déwamégé sé, bége meko ama. Débége mbṓ, angya abeé fṓ né metṓ metṓ nyú. Bége chónchó ne ate, né uféré nyú ne metṓ ema.

¹¹ Njógé mbṓ néndé, bṓs fṓ né gepúgé Kleo ágaré me nnó enyú déwamege ne ate.

¹² Genó eyigé njógé mbṓ gélú nnó, bṓs abifṓ ájógé áké ebwṓ álú bṓs Pṓl, abifṓ áké ebwṓ álú bṓs Apolos, abifṓ áké ebwṓ álú bṓs Sefas, ne abifṓ ntó áké ebwṓ álú bṓs Kras.

¹³ Enyú dékaré Kras malumalu, élṓ mbṓ? Nnó me Pṓl ne áwomé né gekwa gétúgé enyú? Wa áwyaá enyú manaá Εἰσωῶ né mabṓ ma?

¹⁴ Ntamege Εἰσωῶ nnó, né gelúage enyú yéé muú ayi cha ayi nwyáá ji manaá Εἰσωῶ apṓ, ekosé Kripus ebwṓ ne Gayṓs.

¹⁵ Ne muú nyú fṓ akaágé jṓs nnó me nwyáá ji manaá Εἰσωῶ né mabṓ ma.

¹⁶ (Eh mente, nnó nwyáá ntó Stefanas manaá Εἰσωῶ ne bṓs abi alu né gepú jíí, nferé nnó me mma nwyáá sé muú ayichá manaá Εἰσωῶ wṓ ekosé bina)

¹⁷ Jisṓs Kras atṓ fṓ me nnó nchwṓ nwyágé bṓs manaá Εἰσωῶ wṓ, atṓ lé me nnó nchwṓ ngárégé

bɔ́ abya melóméló. Nchwó fɔ́ mankwáné denyaré mejóó né denjá eta ngárege bɔ́ wó. Mbó mpye mbɔ, mbɔ abya melóméló ayi agarege ndere Jisɔs agboó ne gekwa abéé sé ne uto ne me mpye fɔ́ mbɔ wó.

Kras ne alú uto ne dénjáre Éswɔ

¹⁸ Bɔ́ abi ánomé mme detu, áse nnó abya melóméló yina, ayi esé dégárege ndere Jisɔs agboó né gekwa alu genjekenégé genó. Yémbɔ né esé abi Éswɔ áwénege gemége sé, dékaá nnó alú lé uto Éswɔ.

¹⁹ Genó eyigé njóó mbɔ, mbɔ ne ásamé ntó mmu ηwe Éswɔ nnó Éswɔ aké, “Me mpye nye defóré bɔ́ denjá déno mme detú, ne mmpye nye anɔ denyaré mejóó bɔ́ abi ákaá dɔ́ akwé tametame.”

²⁰ Ndere elúmbɔ, ebéε nye nnó ne bɔ́ denjá? Ebéε nye nnó ne abi akaá ηwe? Ebéε nye nnó ne bɔ́ abi ákaá denyaré mejóó? Mbɔ ne Éswɔ apye denjáre bɔ́ mme délá ukenkéné unó.

²¹ Éswɔ ase denjá etií, apye nnó ebégé fɔ́ kɔkɔge mbaá bɔ́ mme nnó akaá ji né denja etiré bwó. Yémbɔ, ase abya melóméló ayi esé dégárege, ayi bɔ́ áselé nnó alú gekenkénége genó, áwéné gemége bɔ́ abi áfyé metɔ́ ne ji.

²² Bɔ́ Jus ákélege mangé lé ufélekpá ne ákame nnó genó eyigé muú ajóge gelu wáwálé. Abi bɔ́ Grek ákélege mangε lé denjá ne ákame nnó genó eyigé déjóge gelu wáwálé.

²³ Esé dégárege lé ndere áwɔmé né gekwa Muú yi Éswɔ akweré ji elá gefwa. Abya yina ne apyéé matɔ́ anywónenege bɔ́ Jus né mmu ne bɔ́ abi álá pɔ́ bɔ́ Jus ásele nnó alú lé gekenkénége genó.

24 Yémbw bɔ́ Jus abifo, ne bɔ́ Grek, abi Esɔwɔ ákuú nnó ábɛ́ bɔ́ bií, ákaá nnó Kras alu uto Esɔwɔ ne dengáré Esɔwɔ.

25 Unó Esɔwɔ ebi akwaá áferé nnó úlú lé ukenkéné unó, déngá délú wye dépwɔ déngáré bwó. Ne unó Esɔwɔ ebi akwaá áselé ntó nnó úlú jɔ́, uwyaá eshye upwɔ eshye ewé bwó.

26 Anmé ba, tégé nkane enyú débó délú gébégé Esɔwɔ ákuú enyú nnó débé bɔ́ bií. Né amé gejamé gé bɔ́, áselé nnó enyú dépó fɔ́ ne genó eyigé ebwó ákaá nnó élé dengá, gejamé gé enyú débó depó anɔ́ bɔ́, ne gejamé gé enyú détané fɔ́ né mala upú kpakpa wó.

27 Yémbw Esɔwɔ ajyá bɔ́ abi bɔ́ mme áferé nnó álú ukenkéné bɔ́ nnó mekpo unɔ́ egbáré bɔ́ dengá. Ne ajya ntó bɔ́ abi bɔ́ mme aferé nnó aneá gеме wó, nnó mekpo unɔ́ egbáré anɔ́ bɔ́.

28 Bɔ́ abi alá atané né mala upú kpakpa wó, abi bɔ́ mme ábyaá, ebwó abi bɔ́ mme áselé nnó aneá gеме wó, ebwó ne Esɔwɔ ajyaá nnó ábɛ́ bɔ́ bií. Esɔwɔ apyembw nnó, atyaá unó bi bɔ́ mme aferé nnó aneá gеме.

29 Nðere elúmbw, yé muú ayi akáge do ebwɔ ewómé né mbe ushu Esɔwɔ nnó, Esɔwɔ ajyá me gétúgé me nhea gеме ápó.

30 Ngba, ewómé mendóo epó, élé Esɔwɔ jimboó ne apye nnó enyú dechó mmye ne Kras Jisɔs. Jisɔs yina ne alú dengá etiré Esɔwɔ. Ji apye esé delú cho né mbe ushu Esɔwɔ, apye ntó esé delá bɔ́ ukpea Esɔwɔ, ne awené gemé gé sé né yéndé gabo.

31 Nðere elúmbw, dépyé ndere ásamé né mmu ηwe Esɔwɔ, nnó “Muú aké adóo ebwɔ ewómé, ádoógé gétúgé genó eyigé Ata Esɔwɔ apye.”

2

Pal agárege abya ayi Kras agboó né gekwa

¹ Anmé ba, gébégé me nchwó nyá eta nyú, mangaré mekomejṓ́ Ɛsṓwṓ nkpá fṓ anṓ́ denya ne denḡá eta ne ngárege enyú mekomejṓ́ yimbṓ wṓ.

² Ndere mbó nlú ne enyú, njṓ́ né metṓ́ wa nnó, mpye sé genó eyigé cha ekosé mangaré abya Jisṓ́ Kras ne nkane agboó né gekwa.

³ Nchwó eta nyú ne gepwa né mmye, nweré jaja ne efṓ metṓ́.

⁴ Mejṓ́ ewé me njṓ́, ne unó bi me nleré enyú, uléré fṓ nnó me nwyaá anṓ́ denya ne denḡaré mejṓ́ mampye enyú dékámé ne genó eyigé me njṓ́ wṓ. Yémbṓ elé uto Mendóo Ukpea ne upyέ nnó enyú dékaá nnó unó bi me njṓ́ ne ebi nleré úlú wáwálé,

⁵ nnó enyú défyέ metṓ́ ne Ɛsṓwṓ gétúgé uto bií. Me nkélégé fṓ nnó dénéré metṓ́ né denḡaré akwaá.

Mendóo Ukpea epye bṓ́ akaá denḡaré Ɛsṓwṓ

⁶ Né egbe ewé denḡá etiré délú wáwálé, déselé déti dedóo abya ne bṓ́ abi ábené né depṓré Ɛsṓwṓ. Dénḡá etiré na, dépṓfṓ etiré bṓ́ mme, yeé ebélé etire afwa mme néndé ela gachyέ gefwagé bwṓ gebyέ.

⁷ Ne esé degárege mekomejṓ́ ne denḡaré Ɛsṓwṓ etiré té nyá muú fṓ alá akaá wṓ, néndé Ɛsṓwṓ abó apye nnó muú fṓ akágé fṓ deti. Gémégé nnó mme yina aló, Ɛsṓwṓ abó abelé mé denḡá etiré na, nnó gébégé ake apye genó eyigé gelu ji metṓ́, esé débṓ ηḡṓ wuú.

⁸ Yé mfwa mme yina ama, ayi akaá denḡá etiré na apṓ́. Abó akaá, mbó áwṓ fṓ Jisṓ́ Kras, Ata ayi apwṓ́ amu né gekwa wṓ.

9 Yémbɔ genó eyigé Ɛsɔwɔ apye gelu wye ndere ásamé né mmu ηwe Ɛsɔwɔ nnó, “Unó bi yé muú alá lu danɣe, ebi muú alá lu danwú, yé ebi muú ntó alá lu danfere, ubi ne Ɛsɔwɔ akwye ábelé mbaá bɔ́ abi ágboó ne ji.”

10 Né egbé ewesé, Ɛsɔwɔ apye esé dékaá unó bina, ndere atómé Mendoó Ukpea wuu nnó apye esé dékaá ubi. Mendoó Ukpea Ɛsɔwɔ egéne yéndégenó chánchá, yé anɔ unó bi Ɛsɔwɔ alá lú dampye muú fɔ abó mbe akaá.

11 Kágé nnó yé muú ayi akágé uféré bi úlú muú yichá né metɔ́ ápó, ekosé muú yimbɔ jimbɔ́. Wyembɔ ntó ne muú alá kágé ufere ebi úlú Ɛsɔwɔ metɔ́, ekosé Mendoó Ɛsɔwɔ jimbɔ́.

12 Nana esé bɔ́ Ɛsɔwɔ dékaá nnó achye fɔ sé mendoó bɔ́ mme wó, achye elé esé Mendoó wuu nnó apye esé dékaáge unó bi ji achyege esé.

13 Nkaáwú ne dégárege unó bina, délá dégáregé fɔ ne denɣaré akwaá. Dégáre lé ndere Mendoó alerégé esé, mmye ké déselé uchuú ebi Mendoó alerége dégarege depɔ́ré Ɛsɔwɔ.

14 Yémbɔ muú ayi alá pó ne Mendoó Ɛsɔwɔ akélége fɔ mankamé ne unó bi Mendoó Ɛsɔwɔ alérege. Aselé ubi nnó úlú lé ukenkéné unó eta wuu, néndé elé Mendoó Ɛsɔwɔ ne apye nnó muú ákaá ubi. Ndere elúmbɔ, ji akágé kaá fɔ ubi.

15 Ne muú ayi Mendoó Ɛsɔwɔ alú ji mmye, acherege depó déko ne akaá yéndégenó. Yémbɔ, akágé chere fɔ ji, akaá gefɔ́ge muú ayi ji alu.

16 Genó eyigé me njó mbɔ gélú wáwálé wye ndere ásamé né mmu ηwe Ɛsɔwɔ nnó, “Yé muú akágé genó eyigé Ɛsɔwɔ aférege. Yé muú akágé

chyéé Esōwō majyéé. Yémbō esé abi déwyaá Men-
doó Esōwō ne dékáge genó eyigé Kras aférege.”

3

Bóó abi ábené né depǎré Kras áchwó fǒ ne angya

¹ Anmé ba, gébégé nlú ne enyú, ngaré fǒ enyú mekomejǒó ndere bóó abi Mendoó Esōwō elú ebwó né mmye wó. Ngaré enyú ndere bóó abi álu ákwǎlege unó mme yina ne bóó abi álu ambane né depǎré Kras.

² Me nleré enyú unó bi ulá utoó, wye ndere muú achyégé mamáné kó némbε alá aságé chyéé ji menyéé metometo. Me nleré fǒ enyú unó bi utóo wó, néndé enyú délú dambéne mankaá ubi. Yé nana délú dambéne.

³ Me njǒgé mbō, néndé enyú délú pyéε unó mme yina ndere matǒó nyú ákélege, demmye demboó, déwamege ne ate, ewéna eléré nnó enyú délú wye eké bóó mme, délú pyéε wyé unó bi ebwó ápyéé,

⁴ néndé, mbǒgé muú nyú ajǒgé nnó, “Me nlú muú Pǎl,” ayifǒ aké, “Me nlú muú Apolos,” enyú depó fǒ chá ne bóó mme.

⁵ Gárege me, enyú défére nnó esé ne Apolos délú chá? Esé délú lé bóó utǒó Esōwō abi ji ajyaá nnó dépye enyú défyéé matǒó ne ji. Yéndémuú sé apyéε utǒó bíí ndere Esōwō achyε ji nnó ápye.

⁶ Utǒó bina, ulú nnó, me mpe mbwé, Apolos agbe manaá wye. Yémbō Esōwō apye mbwé yimbō awené.

⁷ Ndere elúmbō, muú ayi apéne mbwé ne ayi agbéle manaá wye, áfu yé genó wó, Esōwō muú apye mbwé yimbō áwéné ne aneá gεε.

⁸ Muú ayi apéne ne ayi agbéle manaá wye álú wye janja. Ne Ἐσωω achyεge yéndémuú nsá ndere ji apyéé utóó bíí.

⁹ Ἐsé ne Apolos décho amu dépyε utóó Ἐσωω uluá. Ne enyú délú mekóó Ἐσωω ewé ese dépyε utóó wyé, enyú délú ntó gepú εyigé Ἐσωω aténege.

¹⁰ Né galógáló ayi Ἐσωω abó áléré me, nló mampyε utóó bíí eta nyú. Mpyε utóó ndere mentené gepú melóméló ayi afyé nébómé gepú cháñéné ne bóó abifo áló manténégé gepú mfaá néni. Ne yéndémuú ayi aténege mfaá nébómé eniné mbó, asé gébé.

¹¹ Ἐσωω abelé mé Jisωs Kras ndere nébómé eniné mbó. Ne yéé nébómé eniné chá eniné muú fō amáge fyé népó sé.

¹² Bóó abifo, ásele nye unó ulúúló ebi ákuú nnó gul, seleba, ne mataá malómáló, atené gepú né mfaá nébómé eniné mbó. Ne abifo ntó ásele nye unó bi ula utoó manchóó ndere deweé, mancha ne nchu átene gepú né mfaá nébómé eniné mbó.

¹³ Ne bíí uma ebi Jisωs apane nye mpa bóó, yéndé gefógé utóó ebi muú apyéε ugénege nye gbógónó. Néndé né bíí bimbo, Ἐσωω aselé nye mewε, afwóré utóó ebi yéndémuú apyε, mangé nnó úlú ulúúló wa uboubo.

¹⁴ Mbógé gepú εyigé muú atené mfaá nébómé gepú eniné mbó gélá gésóó wó, mbóó yimbó abóó nye nsá.

¹⁵ Ne mbógé gésógé ebyennó mbóó yimbó atané amu. Yémbó jimbóó atanege nye né εfwyale gabo eké muú ayi áboó atané né mmu gepú εyigé gésóge.

¹⁶ Dékaá fō nnó enyú délú melú ujwólé Ἐσωω ne nnó Mendoó Ἐσωω elú enyú mmyε wó?

17 Ne muú achogé melú ujwólé Εσωω, Εσωω ntó áchós genwá jíí. Melú ujwólé Εσωω ewémbω, elú melu ukpea ne enyú ne délú melú ujwólé ewémbω.

18 Débwólégé gemεge nyú. Mbogé muú nyú aféregé nnó awyaa denjá ndere bós mme awyaa, nchyege jí majyεé nnó ábwólé alá gefogé muú ayi bós mme ákuú nnó gekenkenégé muú, nnó ábó denjáré Εσωω.

19 Me njós mbω néndé, unó bi bós mme áselé nnó úlú denjá, úlú lé ukenkené unó mbaá Εσωω. Elú wyémbω néndé ásá né mmu ηwe Εσωω nnó, “Bós abifō aférege nnó εbwó áwyaa denjá, yémbω Εσωω ápyene εbwó né denjá bwó.”

20 Ne ama asá né mmu ηwe Εσωω nnó, “Ata akaá nnó uféré ebi muú denjá aférege upó yéé genó.”

21 Ndere elúmbω, ékágé muú nyú ádogé εbwō ewómé gétúgé genó eyigé ákwaá ápyεé, ajógé nnó me nkwōlege ayina, me nkwōlegé fō ayina, kágé nnó yéndégenó gelú mé eyigé nyú.

22 Yé Pól, yéé Apolos, yélé Pita, yéé mme yina meko, yéé genwá, yéé negbo, unó bi úlú mbω nana ne ebi uchwós meso gébé, Εσωω apye nnó unó bina uko, úlú ebi enyú.

23 Ne enyú ako delu bós Kras, ne Kras atane mbaá Εσωω.

4

Pól atéé bós Kras né Kōrent ndere genwáge ηgbá Kras gébós mambε

¹ Ndere elúmbω, sége nnó εsé delu lé baá utós Kras ne bós abi Εσωω afyé né amu sé unó bií ebi ubó úlú bíbí nnó dépye bós ákaa.

² Ne muú ayi áfyεέ ji utóó bíí né amu, genó εyigé muú apéle mangé eta wuú gélu nnó ápye utóó bíí ne metóó wuú mmu ema.

³ Yé ebélé enyú, yé lé bóó abi chá ne ashúlégé me ndo nnó nlu gyéé né utóó εba, ewémba efú me yéé genó wó. Me mbóó ntó nkágé só fó mpa yimbo nchye gеме ya nnó utóó ba úlú cho.

⁴ Né metóó wa, nferé nnó utóó bi εσωω achye me, mpyéε ubi chánéné. Yémba ewéna ελερέ fó nnó me nlú cho wó. Elé εσωω ne asóó mpa wa.

⁵ Gétú εyigémba, déwegé fó mmye deshúlégé muú ndo nnó ápyé fó utóó ebi εσωω achye εbwó chánéné, néndé gébé gélu dankwáne mampa depó etiré na. Gíge bíí bi Ata akérege meso fa mme, achwógé apye nyε yéndégenó εyigé akwaá ápyéé bíbí gégené gbógónó, apye bóó ákaá uféré ebi úlú ate bóó né matóó. Bíí bimbo elé εσωω ne afége nyε yéndémuú ndere apye utóó bíí.

⁶ Anmé ba, né gétúgé enyú nse gеме ya ne Apolos nmeé ne unó bi me njóó mbó nnó mpye enyú dékaá ula mekomejóó ayi ji ajóó nnó, “Ékágé enyú délyaá mankwolé majye ami ásame né mmu ηwe εσωω.” Néndé mbógé dékwólégé mami chánéné, déselé fó muú fó nnó aneá gеме apwó ayifó, débwεge fó mmye nnó nlú muú yina epófó ayina.

⁷ Yé muú nyú ayi aneá gеме apwóó nte ayifó apó. Unó uko ebi enyú déwyaá εσωω ne áchyeé enyú, epó mbó? Ne mbógé achye enyú unó bina chyége, ulannó muú nyú adóó εbwó εwómé nnó, “Mbóó unó bi né uto bá?”

⁸ Wóó oh! Enyú bóó Kōrent déferé nnó déwyaá mé unó uko. Dékwé mé gefwa, ne délú afwa ewé esé

16 Gétú eyigémbò nkpeáge enyú nnó dése gekágé neke ena.

17 Gégé ula bi me ntàme Timòti eta enyú mbò. Ji alú maá wa, ne ngbóo ne ji dǎó. Ji alu muú ayi dékage líi mmye ne ji né depǎré Ata Jisòs. Achwǎgé, atée nye enyú unó bi me mpye ndere menkwǎlé Kras. Unó bina ne nlérege yéndé mbaá né machomele bǎó Kras.

18 Enyú abifò, mmu agbeé enyú néndé déferé nnó me nchwó sé ewú.

19 Yémbò Ata akamégé nchwó ewú nana. Nchwǎgé nkágé nye mbǎgé utó Eṣòwò úlú ne bǎó gempóge bina, wa apyé lé meno detú.

20 Genó eyigé gélérege nnó Eṣòwò alú mfwa muú gepǎfó denyaré mejǎó élé uto bi Mendoó Ukpea echyégé ji nnó abe ne genwá eyigé Eṣòwò akélege.

21 Ndé genó enyú dékélege? Dekwǎrege gepǎgé nyú, nnó me nké nchwǎó eta nyú, nchwó pere manleré nnó me mbǎó gejeé ne enyú, waá dékwǎrégé fó, me nké nchwǎó, nchwó ne maá echyé? Nchyéé enyú efwyale?

5

Ubélé tametame né echomele bǎó Jisòs

1 Ubé òh, nwú nnó bǎó ábélege ubélé tametame né geluáge nyú. Agaré me nnó muú nyú ama abelege ne mendée nte wuú. Gebobogé mechó ewé yéé bǎó abi álá pǎ bǎó Jus álá apyéé fó.

2 Ne enyú débwege manjkǎó mfaá bwége né gefǎgé mechó ewé na? Pǎ gefǎgé mechó ewé enyú débò mamfyé gepúgé negbo na? Ferege muú ayi apyéé gefǎgé mechó ewéna wáwá né geluáge nyú.

³ Yé elé me nlá mpó ewú mbò, mendoó wa elú ne enyú, ne nsó mé mpa muú ayi apyéε gefogé mechó ewé na nkane mbó mβεgέ ewú mpyéε, né mabò Jisòs.

⁴ Nkélege nnó enyú dékú echomele déchoméγé mbaá ama, mendoó wa ebéε ne enyú ne uto Ata Jisòs ntó ubéε ne enyú,

⁵ défyéé muú ubé yimbò né amu Danchòmeló nnó áwa menyammyε wuú, nnó Esòwò áfére ji né efwyale gabo né bíí bi Jisòs Kras akerege meso mansò mpa bòó.

⁶ Mmyε mebwεge elómé fó. Enyú dékaá fó nnó nekú némá ne nechòó ebá, wyε ndere ekéké yist gachyεé epyéε gejamégé flawa amuale wó?

⁷ Débó mamferé muú yimbò ayi apyε gabo né geluage nyú. Ji alu eké yist ayi achòó bréd. Depyεgé mbò debéε nyε pópó eké bréd ayi alá pó ne yist. Ndere njòóge mbò, nkaá me nnó enyú delú bréd meke néndé áwá mé Kras muú alú maá egóηme gepε ayi epaá koó upú. *

⁸ Ndere dényé epaá ewéna, dényé ewú ne bréd meke ayi alá apó ne yist. Mmyε ké débε ne matòó pópó ne dégarege wáwálé. Dényεgé fó ewú ne gekwénege bréd ayi awyaá yist. Mmyε ké débεge fò ne gabo ne nchye ayi εsé débó déwyaá.

⁹ Né ηwe ayi me mbòó mβε ntòmé enyú, ngaré enyú nnó défa mbwa ne bòó abi ábélege ubélé ne

---

* **5:7** Elú wáwálé nnó: Né Ijip, Esòwò agaré bòó Israeli nnó, yéndé ula gepú áwa maá egóηme áse manoó mií áta manombi nnó ekiénné negbo echwógé ekóó úpú bwó koóge. Wyε gébé eyigémbò ntó, Esòwò ágaré ebwó nnó bréd ayi ebwó átyεge áfyεgé fó yist (uka ebi upyéé bréd amualé) nnó ebwó ályá melo Ijip wáwá.

βῶς tametame.

¹⁰ Me njóge mbῶ, ntómé fῶ ne βῶς abi álá kágé Ἐσωῶ. Ἐβῶς abi ábélege ubélé ne βῶς tametame. Abi ásée use, abi ánógé aló uka, ne abi ájoó εἰο. Njógé mbῶ εἰyennó nké enyú délyaá mme yina kánká. Yémbῶ njῶ fῶ mbῶ wῶ.

¹¹ Me nsá lé nnó enyú défa mbwa ne yéndemuú nyú ayi aké alú menḡmé né echomele βῶς Ἐσωῶ ne ábélege ubélé ne βῶς tametame. Yéé ayi asée use, ayi anógé aló uka, ayi alwérege ulwéré, ayi anyuú mmῶś akwene yéé ayi alú menjῶ. Dényégé yéé menyéé ne ufῶς βῶς bimῶ.

¹²⁻¹³ Me mbῶś fῶ mansῶ mpa βῶς abi álá pῶ βῶς Ἐσωῶ wῶ. Elé Ἐσωῶ ne asῶś mpa bwῶ. Βῶς abi esé débῶś mansῶ mpa bwῶ, elé ate aḡme abi álu né echomele βῶς Jisῶs. Ndere elúmbῶ, pyege ndere ásámé né mmu ἡwe Ἐσωῶ nnó, “Búge muú ubé yimῶ atáné né geluágé nyú.”

6

Βῶς Jisῶs ájyéé fῶ ne ate né eso

¹ Ulannó muú nyú abῶgé mpa ne nte menḡmé, ajyé ne ji né eso, nnó βῶς abi álá afyéé metῶś ne Jisῶs wῶ ne ápa? Ulánnó déla jyefῶś né mbaá ate βῶς Jisῶs nnó ákwyé enyú.

² Dékaá fῶ nnó βῶς Jisῶs ne ápáne nyε mpa βῶς mme wῶ, Ne mbῶgé enyú ne desῶ mpa βῶς mme, ulannó enyú délá kaágé kwyε ukéké dépῶ né metῶś metῶś nyú?

³ Enyú dékaá nnó esé ne dépáne nyε mpa makiénné Ἐσωῶ, pῶ mbῶ? Mbῶgé dékaá mbῶ, εἰyennó esé dékágé kwyéε ukéké dépῶ fa né mme.

4 Ndere elúmbò, mechó ekwégé nnó déjye né mbaá bọ́ abi echomele bọ́ Jisọs ala sé nnó ebwó alú genó wò, nnó asó mpa nyú?

5 Me njógé mbò nnó mpyé mmye egbó enyú. Nnó yé muú ama apó né geluáge nyú ayi awyaá denja mankwyeé dépò ne ate aḡme nyú?

6 Elómé fọ́ nnó nte menme abogé mechó ne nte, akpá ji ajoyé né eso kpaá te aténégé né mbe ushu bọ́ abi alá áfyéé metọ́ ne Jisọs wó nnó asó mpa bwó.

7 Ndere enyú dékpáne ate déjye né echa eso, élere nnó enyú dékwe mé dédo uwya mme. Ulánnó muú akélege enyú mpa délá dékógé matọ́? Ulánnó muú ányégé enyú upwọ́ délá dékógé matọ́?

8 Yémbò, nnó enyú délyaá bọ́ ákélégé enyú mpa, ányégé enyú upwọ́, dékélégé bọ́ mpa, dényéé bọ́ upwọ́ cháchá ne até aḡme nyú.

9 Kágé nnó bọ́ ube ányéé fọ́ gefwage Esòwò. Ekágé muú ábwólé enyú, elú wáwálé nnó bọ́ abi ábélege ubele ne bọ́ támetáme, abi ánógé áló uka, abi ákwene malò, ate andé abi ábélege ne ate,

10 yé bọ́ abi ájóó ejó, abi ásée use, abi ányúú mmọ́ akwéné, abi álwerege úlwéré, ne bọ́ abi áfoge unó bọ́. Ufọ́ bọ́ bina ako ányéé fọ́ gefwage Esòwò.

11 Mbó ntó ne enyú abifò débò délú. Yémbò Esòwò áshwóné enyú né gabo ayi dépye délá bọ́ ukpea. Ase enyú nnó delú cho né mbe ushu wuú. Apyembò, gétúgé utọ́ bi Ata Jisọs Kras apye ne utoó Mendoó Esòwò.

Sé menyammye wye nógé Esòwò

12 Muú fọ́ ákágé jọ́ nnó, “Nkágé pyé yéndégenó eyi gejií me.” Wáwálé, yémbò kaá nnó unó uk-

ouko f3 w3 uchw33 n3 gel3g3l3 w3. “Nk3g3 py3 y3nd3gen3 eyi geji3 me.” Y3mb3 nk3g3 lya3 f3 nn3 gen3 gef3 geb33 me deba, nla ek3 mefwe mba3 geji.

13 Mu3 ayif3 ak3g3 j33 ak3, “E3w3 akwy33 meny3 nn3 akpene n3 une ne akwy33 une nn3 meny3 akpene wye.” W3w3l3, ne k3g3 nn3 bi3 uma E3w3 ach33 ny3 une ch3nch3 ne meny33. Y3mb3 E3w3 achy33 f3 mekwa3 menyammy3 nn3 abelege ubele t3met3me ne b33 w3, achy33 mekwa3 menyammy3 nn3 as3 menyammy3 yimb3 an3g3 Ata Jis3s. Ne el3 Ata Jis3s ne 3ch3rege menyammy3 mekwa3.

14 Ne ndere E3w3 asele uto bi3 apye Ata akwile n3 negbo, mb3 nt3 ne 3s3l3 ny3 ut3 bi3 apye es3 d3kwile n3 negbo.

15 Eny3 d3ka3 ch3n3n3 nn3 menyammy3 ny3 al3 l3 up3 menyammy3 Kras. Nn3 el3mb3, nn3 mu3 as3 gep3g3 menyammy3 Kras acho ne menyammy3 mend3e eno? Ube! Ek3g3 be f3 mb3.

16 Eny3 d3b3 manka3 nn3 mende achog3 mmy3 ne mend3e eno, ebw3 ne mend3e eno yimb3 akw3 ek3 mu3 ama, wye ndere 3s3m3 n3 mmu 3we E3w3 nn3, “Ebw3 ape3 akw3 ek3 mu3 ama.”

17 Ne mu3 ayi 3ch3m3 mmy3 ne Ata, ebw3 ne ji 3be3 met33 ema.

18 Ly3g3 m3mb3l3g3 ub3l3 ne b33 t3met3me. Y3nd3 gabo ch3 ayi mu3 apy33, 3ch33 f3 menyammy3 wu3, y3mb3 mu3 ayi 3bel3g3 ub3l3 ne b33 t3met3me, ach33 b3 l3 menyammy3 awu3 jimbo3.

19 Eny3 d3ka3 f3 nn3 menyammy3 ny3 al3 l3 mel3 ujw3l3 Mendo3 Ukpea w3? El3 E3w3 ne afye

enyú Mendoó Ukpea ewéna né mmye. Enyú ambóó fó wó débóó gemége nyú wá.

²⁰ Εσωθά ana enyú ne genó eyigé geηεά geme dáó mamferé enyú né efwyale. Ndere elúmbá, ségé menyammye nyú dénógé Εσωθά.

7

Dépré neba

¹ Góge me nshuú enyú meko né dépá etiré enyú désamé me.

Elú galógáló nnó mende achogé yé mmye ne mendée.*

² Yémbá, té mbaá bóó ábélege ubelé támetáme dáó, élóme nnó yéndé mende ábá awuú mendée ne yéndé mendée ntó ábá awuú mená.

³ Ne mende abó fó manshya mendée wuú ubelé wá, ne mendée ntó abó fó manshya mená wuú ubelé wó.

⁴ Menyammye mendée apó fó awuú jimboó, alú lé ayi mená wuú. Ne menyammye mende apó ntó awuú jimboó, alú lé ayi mendée wuú.

⁵ Ndere elúmbá, ékágé nte ashya nte ubelé, ekosé nnó ebwó ákámege meko amá nnó alyaá kpé ate né mboó gébé nnó anemmye mbaá Εσωθά. Ne gébé eyigémbá gékógé, ebwó abó mankeré chónchó nnó ékágé danchámeló apye ebwó akpé né mmuameno gétúgé alá akágé gbaré mmye bwó.

⁶ Me njógé mbá, epófó nnó ημερεge muú fá mekpo mme nnó abá neba, yémbá nchyege lé enyú majyéé.

---

* **7:1** Elú wáwálé nnó: Né gébége Pól, bóó abifó né Kōrent áse nnó mamba neba álómé fó néndé muú ábagé neba ábóó fó gébé eyigé ákuú ηwe, ne mangige gejamége unó.

⁷ Μετῶ εἰς ἐγὼ με ννὸ γένδεμουῦ ἀβε ukwa ἐκέ με. Ἐμβῶ γένδεμουῦ ἀωυαά εἰωυῦ ἐχθε εἰωέ Ἐσωῶ ἀχθεέ ji. Ἀχθεέ βῶσ ἀβιφῶ ἐσθεε mampye γέφῶγέ γενὸ εἰγίγέ na, ἀχθεε ἀβιφῶ mampye εἰγίγέ na.

⁸ Mbaá βῶσ ἀβι αλὺ ukwa, ne akwi andée, ngárége εἰβῶ ννὸ, εἰλῶμέ ννὸ εἰβῶ ἀbagé fῶ neba, ἀβε ukwa nkane me nlú.

⁹ Ἐμβῶ, μβῶγέ εἰβῶ ἀkágé gbaré fῶ menyammye bwῶ, ἀβά neba. Néndé εἰλὺ galógálῶ ννὸ εἰβῶ ἀβά neba ne ννὸ ἀjwyegé mmye.

¹⁰ Né mbaá βῶσ ἀβι ἀbané neba, nkpeage εἰβῶ ννὸ, mendée abagé menῶ, ἐkágé alyaá menῶ wuú neba. Mejῶ εἰωέ menjῶσ μβῶ na, ἐpῶfῶ me, εἰέ Ata jimῶσ ne ajῶ;

¹¹ γέμβῶ, μβῶγέ mendée alyagé menῶ wuú neba; ἀbagé sé menῶ ayicha εἰλά ἐpῶ μβῶ wῶ, akéré mbaá menῶ wuú εἰβῶ akwyεé depῶ. Ne ἐkágé menῶ ntó ἀbú mendée wuú né neba.

¹² Ne mbaá ἀβιφῶ ἀβι ἀbané βῶσ ἀβι ἀλά ἀfyεé matῶ ne Kras wῶ, ngárége εἰβῶ ννὸ γένδέ menῶ ayi ἀbáné mendée ayi ἀλά ἀfyεé metῶ ne Kras wῶ, mendée yimbῶ akámégé ννὸ ajwῶlégé ne ji, ἐkágé alyaá ji neba. Mejῶ εἰωέ menjῶσ μβῶ, étané membῶσ né metῶ étané fῶ mbaá Ata wῶ.

¹³ Wyembῶ ntó, ne menῶ ayi ἀbáné menῶ ayi ἀλά fyεé metῶ ne Kras wῶ ἀλά ἀbῶσ fῶ manlyaá ji neba wῶ, μβῶγέ menῶ yimbῶ ἀkámégé ννὸ ajwῶlége ne ji.

¹⁴ Me njῶgέ μβῶ néndé, Ἐσωῶ ajeé menῶ ayi ἀλά fyεé metῶ ne Kras wῶ gétúgέ mendée wuú ἀfyεé metῶ ne Kras. Ne ajeé ntó mendée ayi ἀλά fyεé metῶ ne Kras wῶ gétúgέ menῶ wuú ἀfyεé metῶ ne Kras. Μβῶγέ εἰλά pῶ μβῶ wῶ, Ἐσωῶ aselé baá bwῶ

éké baá bɔ́ abi alá kágé Ɛsɔwɔ. Ne ndere elúmbɔ, Ɛsɔwɔ asé baá bwɔ́ ndere bɔ́ bií.

¹⁵ Yémbɔ mbógé muú ayi alá fyéé metɔ́ ne Kras wɔ́, aké akélege manlyaá neba ne muú ayi áfyéé metɔ́ ne Kras, agɔ́ ji ajoye, néndé ébé epó ewé egbárége muú ayi afyéé metɔ́ ne Kras nnó épye nnó alyaá ji neba. Ɛsɔwɔ akú esé nnó débé né nesɔ.

¹⁶ Wɔ́ mendée menɔ́ ayi ófyéé metɔ́ ne Kras kaá nnó getú jyéé ndɔ́fɔ́ menɔ́ wye akágé fyéé metɔ́ ne Kras. Ne wɔ́ menɔ́ ayi ófyéé metɔ́ ne Kras kaá ntó nnó getú jyéé, ndɔ́fɔ́ mendée wye ákágé fyéé metɔ́ ne Kras.

Yéndémuú ábéé wye ndere ji abɔ́ alu gemégé nnó Ɛsɔwɔ ákuú ji

¹⁷ Yéndémuú abe wye ndere ji abɔ́ alú gébégé Ɛsɔwɔ akuú ji. Gé genó eyigé menlerégé né yéndé echomelé bɔ́ Jisɔs nnó apyegé mbɔ.

¹⁸ Mbógé asó mé muú nsó ne Ɛsɔwɔ alé ku ji nnó abe muú awuú, ékágé ámuá mambi nnó asó ji nsó. Ne mbógé ntó nnó alú dansɔ́ wɔ́ nsɔ́ gébégé Ɛsɔwɔ akuú wɔ́ nnó ɔ́be muú awuú ómmyégé fɔ́ nnó asó wɔ́ nsó.

¹⁹ Yé ásó wɔ́ nsó, yé asó wɔ́, ewémbɔ́ epye mechó wɔ́. Genó eyigé gejeá gepwɔ́ gelú elé nnó ónógé mabe Ɛsɔwɔ.

²⁰ Ndere elúmbɔ, yéndémuú abe wye ndere ji alú gébégé Ɛsɔwɔ akuú ji.

²¹ Nnó óbɔ́ ɔ́lú memfwé gébégé Ɛsɔwɔ akuú wɔ́ nnó ɔ́be muú wuú? Ékágé ɔ́chyéé geme jyé efwyale getú eyigémbɔ. Yémbɔ, mbógé ógégé meti nnó óferégé geme jyéé nnó óbégé sé memfwé pyembɔ.

²² Kaágé nnó yé muú abɔ́ alú lé memfwé ne Ɛsɔwɔ akuú ji nnó ábé muú wuú, né egbe ewé Ata apó

mefwé. Elú ntó nnó muú ayi abó alá pó mefwé gébégé Εσωω akuú ji nnó abe muú awuú, alú mefwé mbaá Kras.

²³ Tégé nnó, Εσωω ana enyú ne genó eyigé geñeá geme mamferé enyú né efwyale. Déβεγέ fɔ afwé mbaá akwaá.

²⁴ Ndere elúmbɔ, yéndémuú abe wye ne Εσωω ndere ji abó alu, gemεγέ nnó Εσωω akuú ji.

Andée abi alá ba anɔ wó ne akwi

²⁵ Ne gógé menjɔ́ dépɔré bɔ́ abí alú ubwene. Genó eyigé me njógé mbɔ Jisɔs jimɔ́ fɔ́ wɔ́ agáre me wó, yémbɔ ngárégé enyú ndere muú ayi Ata ágéne me meshwe apye me nlú muú ayi enyú dékágé neré metɔ́ ne ji.

²⁶ Né úféré ba, elú galógálɔ́ nnó yéndémuú ábé wye ndere ji alú néndé efwyale eja nana dɔ́.

²⁷ Muú ayi ábáne mendée ékágé alyaá mendée wuú neba. Ne muú ayi alá alú dambá mendée, ékágé akélé mendée mamba.

²⁸ Yé elé njógé mbɔ, mbógé muú abagé mendée apye fɔ́ gabo wó ne yé mesɔ́ mendée abagé menɔ́ apye fɔ́ gabo wó. Yémbɔ bɔ́ abí ábane neba, ágɔ́ efwyale. Ne nkelégé nnó mpye ékágé enyú dékpé né efwyale ewé ebwɔ́ ágéné.

²⁹ Anme ba, góge mengáré enyú nnó gébé eyigé Εσωω achyεé elá gachyεé gebyε. Né getú eyigémbɔ, bɔ́ abí ábáné andée abe eké bɔ́ abí alá bá andée wó.

³⁰ Bɔ́ abí áwyaá mesome, ábe eké bɔ́ abí alá pó ne mesome. Bɔ́ abí áwyaá nechóchó ábé eké bɔ́ abí alá pó ne nechóchó. Ne bɔ́ abí ákene gese ábé eké bɔ́ abí alá pó ne unó gese.

³¹ Muú ayi awyaaá utóó mampye fa mme abe ndere muú ayi ala nere metóó ne unó mme wó.

³² Ne nkélégé fó nnó genó gechyege enyú efwyale né metóó. Muú ayi alá bá mendée wó, afyéé metóó wuú mampye utóó Ata Jisós, ne akelege nnó apyéé utóó bimbo gefóó eyigé metóó egóó ji.

³³ Yémbó muú ayi ábané mendée anerege metóó né unó mme, akélégé elé nnó ápye unó bi metóó egóó mendée wuú.

³⁴ Ne gétú eyigémbó úféré bíí ukwéné tyátyá. Wyémbó ntó ne mendée ayi ábané menó anerege metóó né unó mme gétúgé akelege mampye genó eyigé metóó egóó menó wuú. Yémbó mendée ayi alá lú dambá menó, afyéé lé metóó mampye utóó Esówó, ne áchyege geme jíí geko mbaá Ata Jisós.

³⁵ Unó bi me njógé mbó na, ulú elé mampóó enyú, epófó nnó nshyaá nnó enyú dépyegé fó ubi wó, nkélége elé nnó dépyegé unó né meti ewé elu cho, défyé mekpo né depóré Ata.

³⁶ Muú akpége gébwénégé mendée mambá, ne agégé nnó gébé eyigé ji alú mambá mendée yimbo gelegé koó, ne ji akágé gbaré fó mmye né depóré ubelé, apye ndere ji akelege abá mendée yimbo. Gabo apó mmu.

³⁷ Yémbó muú ajógé mé né metóó wuú nnó ji ábané fó mandée ayi ji abó alú mambá, ne yé genógé fó gepó eyi géténé ji nnó ábá mendée yimbo, mbógé ji akágé gbáre mmye jíí né depóré ubelé, ashyagé nnó ábané fó mendée yimbo apye mechó melóméló.

³⁸ Ndere elúmbó, muú ayi ábáne gembwénégé mendée ayi ji akpené mambá apye mechó

melóméló. Ne muú ayi álá bá wə, apye mechó ewé elómé kpaá epwə amu.

³⁹ Mendée abóó fí manlyaa menə wuú neba, abá menə yicha ewé menə wuú alú membe wə, ekosé nnó menə wuú agbogé ne ji akágé ba menə yicha ndere ji akeléyé. Ne menə yimbə abó mambe muú ayi afyéé metóó ne Kras.

⁴⁰ Ne yé lé menə wuú agbogé ji akágé ba ayicha, né metóó wa nferé nnó eló nnó yé menə ayicha ábagé sé. Ne nferé nnó Mendoó Esəwə ne echyegé me majye ami menchyege mbə.

8

Menə genó né gepəgé bəó Jisəs elé gejeé epəfə defəó

¹ Gógé me njóó depərə menyéé ayi bəó apye ure mbaá aló uka. Yéndemuú ajógé aké, “Esé déwyaá defəó.” Ndere ajógé mbə, abó mankaá nnó defəó dékáge pye muú abwəge mmye. Genó eyi gépye bəó áwene né depərə Esəwə elé gejeé.

² Muú ayi aféré nnó ji akaá me yéndegenó chánchá, alú dankaa yé genó ndere ji abó alú mankaá.

³ Yémbə muú ayi agboó ne Esəwə ji ne Esəwə akaá ndere muú wuú.

⁴ Ndere elúmbə, déké déjógé mechó manyé menyéé ayi apyéé ure mbaá aló uka, esé dékaá nnó aló uka, apó yé genó, ne nnó Esəwə alú lé ama.

⁵ Yé lé unó úlú né mfaánebuú ne fá mme, ebi bəó áséle nnó úlú bə esəwə abi bwó ne yé elé bə Esəwə ne bə ata ájamé dəó,

⁶ esé dékaá nnó Esəwə álú lé ama. Ji alú Nte sé muú akwyé unó uko ne akwyé esé nnó dénógé ji. Ne déwyaá lé Ata ama ayi alú Jisəs Kras muú unó

uko ebi Eσωω akwyéé ukené ne ji. Ne ji ne achyεgé esé geηwá.

⁷ Yémbə bəó Jisəs ako fó wó ákaá nnó aló uka apó yé genó wó. Bəó abifo ábó ánógé aló uka kpaá te nnó mbógé ebwó ányéagé menyéé ayi ápye ure mbaá aló uka, matóó bwó ágárégé ebwó nnó álú nóge aló uka. Ne elé matóó bwó ala bene wó, agare ebwó nnó apye gye.

⁸ Eρfo gefógé menyéé ayi esé dényéé ne ápye esé débéé kwókwólé ne Eσωω. Délá dényéé ji wó yé genó gefo eyi genome esé gepó, yé dényéé ji apógé fó esé né meti fó.

⁹ Yémbó, ségé yé gébé nnó ékágé dése ebwənyε ewé Eσωω achyε enyú nnó dényéé yéndé gefógé menyéé, dépye aηme abi alá ábené né depərə Eσωω wó ákpare ákwe.

¹⁰ Néndé muú ayi alá ábené né depərə Eσωω wó, agégé ndere wó ayi əkaá genó, əlú né ntoné aló uka ənyéé menyéé, ji ntó abóó geji manyé menyéé ayi áchyéé mbaá aló uka. *

¹¹ Ne mbógé anyéagé menyéé yimbə ebyennó wə muú ayi əkaá genó əchə geηwáge meηme wye ayi alá bené né depərə Eσωω wó, muú Kras agboó ntó getú jíí.

¹² Ɔpyége nte meηme wye ayi alá ábené né depərə Eσωω wó, apyéagé gabo né genó eyigé metóó wuú egaré ji nnó gélu gyeé, ebyennó ópyé ntó gabo mbaá Kras.

---

* **8:10** Elú wáwálé nnó: Né gepəge bəó Kōrent, melu ewé ájéle nya aló uka elé gekpékpégé gepú eyi gewyaá gejamégé baá upú. Baá upú abifo elé abi bəó ájwəlegé ányéé menyéé ne yéndémuú akage kpe mmu anye menyéé wyéé.

13 Ndere elúmbò, mbógé menyéé ayi me nyéé akágé pye menme wa apye gabo, nyéé sé ji kánká nnó ékágé mpye menme wa apye gabo.

9

Unó bi áhgbá Jisṓs áwyaá ébwṓnyε mampyε

¹ Me nwyáá ébwṓnyε mampyε yéndégenó eyigé gelu cho. Me nlú hgbá Jisṓs Kras, nkpa amε yá nge Ata sé Jisṓs wáwálé, ne enyú delu utṓó bá bi mpyéé ndere Ata achyégé me eshyε.

² Yé bṓó abifṓ alá ákaá nnó me nlú hgbá Kras wṓ, enyú ambṓó dékaá wáwálé nnó me nlú hgbá Jisṓs. Enyú délu gelo eyigé geleré nnó me nlú hgbá Jisṓs Kras.

³ Gená, ne menshúgé meko mbaá bṓó abi ákelégé manjṓó nnó me mpṓfṓ hgbá Kras.

⁴ Esé dékwané mansε menyé ayi dényé mbaá bṓó né utṓó ebí esé dépyε.

⁵ Nnó esé dékwané fṓ mamba andée dékεne ne ébwṓ ndere Pita ne áhgbá Jisṓs abifṓ, ne aḡme Ata Jisṓs ápyε wṓ?

⁶ Waá nnó wylé esé ne Banabas ne débṓó mampyε utṓó ne amu sé gené dégé menyéé ayi dényéé?

⁷ Ndé muú be, ayi apye utṓó, anyéé né mmu gebagé nkú jíí? Muú ayi apene genṓó eyi géwṓme umpome abó manyé umpomé bi genṓó eyigémbṓ géwṓme, wa mbṓ fṓ wṓ? Ne muú ayi ábáme mpṓ, abó manyú nebene mpṓ wa mbṓ fṓ wṓ?

⁸ Enyú déférégé fṓ nnó unó bí menjṓó mbṓ, utané lé né metṓó mekwaá. Mabé ayi Esṓwṓ achyε Mosis agárege wyε mbṓntó.

9 Mabe ayi Esōwō achyεέ Mosis aké, “Muú áwégé fō meno mpō ayi apyεέ utōó né mekōó gébégé aké apyεέ utōó né mmu mekōó.” Ékágé esé déféré nnó Esōwō abó ajōó mbō atōó lé ne mpō ejieji.

10 Nnó genó eyigé Esōwō ajōó mbō getoó ne esé wó? Getoó ne esé wáwálé néndé muú ayi apené mbwé né mekōó ne ayi aferege mbwé ebwó ako ánerégé matōó nnó mbōó mekōó achyεge nye awuú bwó mbwé.

11 Esé depé depōré Esōwō né matōó nyú wye eké mbwé ayi muú apené né mekōó, nnó elú mechō mebo ndere enyú dépōge esé ne unó bi menyammyε sé ákεlegé?

12 Mbógé enyú déchyεge unó mbaá ate bōó abifo bōó abi áwyaá ntó ebwōnyε mansé ubi, nnó esé ntó dékwané fō mansé unó eta nyú ebi ujamé upwōó yé ebi bwó wó?

Yémbō, esé défyε fō eshyε mangií enyú ubi, yé lé délú cho mangií. Esé dégígé fō unó bina dékógé lé metōó nnó ékágé dépyε genó eyi gégbεé nnó bōó awúgé fō abya Kras.

13 Enyú dékaá wáwálé nnó bōó abi ápyε utōó né mmu εcha upε Esōwō, áwú bwó menyεé átánégé lé εféé. Ne ampyε upε abi apyε upε né geluógé upεé Esōwō, awú bwó menyεé ntó átánégé né menyεé upε ayi bōó áchyεgé.

14 Wyεmbō ntó ne Kras Jisōs agaré nnó bōó abi ágárége abya melóméló, awú bwó menyεé abō mantanege lé né mbaá bōó abi áwuú abya melóméló.

15 Yémbō, nlú danse ebwōnyε ewena mpyεé unó bi úlú cho mampyε. Yé elé nsame mbō, nsamé fō nnó enyú déchyε me ubi. Elú galógáló nnó me nkpe

ngbo lé mbya ayi ngarege abya melóméló nla nselé fò genó.

¹⁶ Me nke ngárege abya melóméló ewémbò epyéé fò nnó me ndogé ebwó ewòme, néndé élé utóó bá ebi me mbóó mámpye. Ne mbógé nla ngaré abya melóméló yina wó, ebóó nyé ne me.

¹⁷ Ebe nnó me mbóó ne mbò njyaá gеме ya nnó ngarege bóó abya melóméló, me mbò nkélege nsa. Yémbò me mbóó fò wó njyaá gеме ya wó, élé Esòwò ne ajyaá me ne áfyéé me utóó bíí né amu nnó mpyé gé.

¹⁸ Ne nsá wa alú nnó, né utóó bina? Ekosé metóó megómégó ewé menwyaá gétúgé ngarege bóó abya melóméló detú. Ngárege bóó abya melóméló ngíge fò nnó achyéé me genó ndere muú ayi agarégé abya melóméló ábóó mangií.

¹⁹ Me mpó yé mefwé mbaá muú fò, yémbò nse gеме ya nkane mefwé mbaá bóó ako nnó mpye gejamégé bóó áfyé matóó ne Kras.

²⁰ Me njyégé mbaá ayi bóó Jus alú, nkwe eké muú Jus nnó mpye ebwó áfyé metóó ne Kras. Ne njyégé ntó né mbaá ayi bóó abi ákwòlege mabe Mosis alú, nkwe eké muú ayi ákwòlege mabe Mosis nnó mpye ebwó áfyé metóó ne Kras, yé élé me nlá pò fò muú ayi ákwólégé mabe Mosis.

²¹ Njyégé mbaá bóó abi álá kágé mabe Mosis, nkwe eké muú bwó nnó mpye ebwó áfyéé metóó ne Kras. Ne yé élé nlá nkwlégé mabe Mosis epófó nnó nkwlégé fò mabe Esòwò, nkwlé, néndé nkwlégé mabe Kras.

²² Njyégé mbaá bóó abi álá lú dambene né depòré Esòwò, nkwe eké muú bwó nnó mpye ebwó ábené né depòré Esòwò. Me mbwólége yéndé gefógé muú

né mati mako nnó ebegé kókógé mmye mpye yé abifo áfyε metóó ne Kras.

²³ Memyeé unó bina uko nnó abya melóméló ayyegé mbε nnó meso gébé me ntó mbó mejeé ewé abya melóméló achwóó ne ewú mbaá bóó abi áfyεé mataó ne ji.

²⁴ Enyú dékaá nnó mankwólé Esowá alú eké metú gátélé. Bóó abi ákpene wyε ako álómege, yémbó, élé muú ama ne abóó nsa. Gétú eyigémbó, kwólégé Esowá cháñéné nnó meso gébé débó nsa wyε nkane muú ayi álómege gátélé abóó nsa.

²⁵ Yéndemuú ayi akpene né metu gátélé, asélé gébé, akpomé mmye né mati mako. Apyε mbó nnó abó nsa, ne nsa yimbó alú ayi áchoge. Yémbó nsa ayi esé bóó Esowá débóó nyε alú lé nsa ayi alá chégé fó te kwyakwya.

²⁶ Gétú eyigémbó, ne me nlá nlómégé fó eké muú ayi alá pó ne genó eyigé anerégé metóó wyε mambó. Me mmye fó eké muú ayi amyéé umyéé adóó ukwεkwε né mme detú.

²⁷ Mpye menyammye wa awuú ubalé nnó áwúgé ne me. Mpyéé mbó nnó ékágé me ngarége bóó mekomejóó Esowá ebwó ábó nsa, membóó nnó detu.

10

Pól akwelé mbeé mbaá bóó Kōrent nnó ékágé ápye genó eyigé bóó Isrēli ápye nya ágene efwyale

¹ Anme ba, nkelege nnó enyú détége genó eyi gépye nya ne ukwene ante sé gébége ebwó ákené ne Mosis né mashwóné. Ndere ebwó akene ájyεé geko gebame ebwó ako ne ebwó ako áchyaá ebéé mega megélé né mme.

² Ndere gekó gébamé ebwó, ne mánychyáa ayi ebwó áchyaá ebéé mega ewémbò, elúmbò lé manaá Èsòwò ne ebwó áwòó. Ne gefógé manaá ami ebwó áwòó mbò, mánléré nnó ebwó álú àṅkwólé Mosis.

³ Ebwó ako ányé gefógé menyéé ama ayi Èsòwò achyéé ebwó.

⁴ Ne ebwó áko ányú ntó manaá ami Èsòwò achyéé ebwó. Manaá mimbò matanege né etaravé ewé ekene ne ebwó, ne etaravé ewémbò ebò elu lé Kras.
*

⁵ Yé elé Èsòwò álere ebwò galógáló mbò, gejamégé ebwó ápye unó bi metóó enywónene Èsòwò. Gétú eyigémbò, Èsòwò awá ebwó, ne unkwó bwó ulá né mashwóné tyátyá.

⁶ Unó bi upyé mbò na, ulú elé manchyéé esé majyéé nnó ékágé esé débógé gejeé mampyegé gabo ndere ukwene ante sé ábó ápyéé.

⁷ Dénógé fò aló uka ndere ebwó abifò ábó ápyéé. Asá né mmu ṅwe Èsòwò nnó, “Ebwó ájwólé, ányéé, ányuú ne ákwilé mme áló mámbéné mabée né mbe ushu meló uka.”

⁸ Èkágé esé ntó débélégé ubélé ne bòó tamétamé ndere ebwó abifò ábó ápyéé. Gétúgé eyigémbò, Èsòwò apyé delé bòó esaá meso eléé ágbo né bíí uma.

⁹ Èkágé dékplé Kras ndere ebwó abifò ábó ákpléé jì, gétú eyigémbò Èsòwò ató mmyò enó ebwó ágbo.

¹⁰ Ne dēnmenégé fò Èsòwò meso humm hummm ndere ebwó abifò ábó ápyéé ne ekiénné Èsòwò ewé ewáné bòó echwó wá ebwó.

---

* **10:4** Elú wáwálé nnó: Etáravé ewé ebò ekene nya ne bòó Jus, elé Kras Jimbò ne ákene ne ebwó.

11 Unó bina uko ebi upye nyá ne ebwó úlú lé mánkwélé bɔ́ mbée nnó ase gébé. Ne ása ubi né mme nnó achyέε esé majyέε, esé abi délu mbɔ́ né gébé eyigé na, eyi elá gachyέε mme abyε.

12 Nɔ́ere elúmbɔ́, yéndémuú ayi aféré nnó aténé chánéné, ase gébé nnó ékágé akwé gébégé mmuámeno áchwógé eta wuú.

13 Kaágé nnó, yé mmuameno ayi achwɔ́ɔ eta nyú ayi alá lú gachwó mbaá ate bɔ́ ápó. Eswɔ́ alu muú ayi dékage líi mmyε ne ji. Déliíge mmyε ne ji alyaágé fɔ́ nnó enyú dékpe né mmuámeno ayi apwɔ́ eshyé nyú. Yémbɔ́, mmuámeno achwógé eta nyú, Eswɔ́ achyέgé enyú eshyε ewé dékoge metɔ́ dépwɔ́ mmuámeno yimbɔ́.

14 Anme ba, nɔ́ere elúmbɔ́, boóge délya aló uka manógé.

15 Enyú delu bɔ́ abi dékágé genó, férege, dégené nno, mechó ewé me njɔ́ mbɔ́ elú wáwálé.

16 Esé déké déteé negbóné Kras chónchó, détamégé Eswɔ́ né mmɔ́ ami. Nɔ́ere dépyéé mbɔ́, déchome mmyε, dékarege amo manoó Kras. Ne déké denyéé ntó bred ayi agyálé ubauba délerege nnó déchomé mbɔ́ntó mmyε, dékarege menyammyε Kras.

17 Yé elé esé abi denyéé ntó bred yimbɔ́ déjamé, ntó bred yimbɔ́ alú lé ama. Ewéna eléré nnó esé ako décho mmyε déla muú ama.

18 Tégé gepógé bɔ́ Isreli, ebwó abi ányéé menyéé upε ayi ápyε upε né mfaá geluógé upε, áchónege mmyε ne Eswɔ́ muú ebwó ánógé.

19 Ndé genó me njógé mbɔ́ fa? Nnó me njógé mbɔ́ lé nnó aló uka álú genó? Waá menyé ayi ápyéé upε mbaá aló uka ne álú genó?

20 Ngba, me njógé fɔ mbɔ, njógé lé nnó upε εbif bɔɔ abi alá pɔ bɔɔ Jus ápyεé mbaá aló uka, ápyεé mbɔ lé mbaá aló nchye apyεé fɔ mbaá Εσωω. Ne me nkεlégé fɔ nnó εnyú déchome mmyε ne aló nchye.

21 Muú ákágé nyú fɔ mmɔɔ né amo Ata, ne ama anyúgé ntó mmɔɔ né amo aló nchye. Muú ákágé nyé fɔ ntó menyεé Ata ne gébé gema anyéagé menyεé aló nchye.

22 Εkágé εsé dépyε genó eyigé Εσωω ammyε de-boó. Nnó εsé déwyaá εshye dépwɔ ji?

23 Muú fɔ ákágé jógé aké, “Me nkáge pyε yéndégenó eyi gejigé me metɔɔ.” Elú wáwálé, yémbɔ, kaágé nnó, unó uko fɔ wó upoógé wɔɔ. “Me nkáge pyε yéndégenó eyi gejige me metɔɔ.” Yémbɔ kaá nnó unó uko fɔ wó upyε muú awené wɔ.

24 Yéndémuú aferégé mampyε genó eyi gepógé ate aηme, épófɔ eyi gepógé jimbif wɔ.

25 Nyéagé yéndé menya ayi akpoó né gese. Dégigé fɔ mbaá ayi menya yimbɔ atané.

26 Néndé ása né ηwe Εσωω nnó, “Εσωω ne abɔɔ mme ne yéndégenó eyi gelú né mme.”

27 Mbógé muú ayi alá afyεé metɔɔ ne Kras wó, akúgé εnyú menyεé déjyεgé, nyéagé yéndégenó eyigé ji achyεgé εnyú. Dégigé fɔ mbaá ayi menya yimbɔ atané nnó ékágé matɔɔ nyú áchye εnyú εfwyale.

28 Yémbɔ muú agárégé εnyú nnó, “Menyεé yina élé ayi apyεé upε mbaá aló uka”, dényéagé fɔ ji, nnó ékágé muú fɔ abɔ εfwyale né metɔɔ ásé nnó εnyú dépyε gabo.

29 Me njógé mbɔ, épófɔ nnó nké εnyú délyaa menyεé yimbɔ gétúgé dényéagé débɔ εfwyale né

metṓ. Njógé lé nnó delyaá manyé menyéé yimbṓ gétúgé dényégé muú yimbṓ abṓṓ efwyale né metṓṓ wuú. “Ulánnó me nlyáge genó eyigé me mbṓṓ manyé gétúgé muú ayifó aferé nnó, ‘Muú anyegé alú gyéé’.

³⁰ Mbógé me nchyege matame mbaá Eṣṓwṓ gétúgé menyé ayi me nyéé, ulannó muú áchṓṓ me mabṓ gétúgé menyéé ayi mbṓṓ me mbe ntamé Eṣṓwṓ ne me nlé nyé?”

³¹ Yémbṓ kaá nnó yéndégenó eyigé wṓ ṓpyéé, yé wṓ ṓnyéé, yé ṓnyuú ṓṓṓ mampye geji ndere gepyéé bṓṓ áfége Eṣṓwṓ.

³² Se gébé nnó ékáge ṓpye genó eyi gepyéé bṓṓ apyéé gabo, yé bṓṓ Jus, yé bṓṓ Grek, yé echomele bṓṓ Eṣṓwṓ.

³³ Wyembṓ ne me mmyéé nnó mpyéé metṓṓ egógé yéndémuú né yéndégenó eyigé me mpye. Me nkélégé fṓ mampye genó eyi gepogé lé me mbií. Me mpye eyi gepogé bṓṓ ndere Eṣṓwṓ akágé feré ebwṓ né efwyale gabo.

11

¹ Ndere elúmbṓ, kwólégé ntó gekágé neke ya wye ndere me nkwólége eyige Kras.

Gefṓṓ eyigé andée ábṓṓ mambe né echomele bṓṓ Kras

² Me nfége enyú néndé détéé me né yéndégenó ne dépye unó wyéé ndere me mbṓ nleré enyú.

³ Yémbṓ nkélégé mampye enyú dékaá chánéné nnó Kras ne alú mekpṓ mbaá ande ako, mende ne alú mekpṓ mbaá mendée. Ne Eṣṓwṓ alu ndere mekpṓ mbaá Kras.

⁴ Yéndé mende aké anenémmye né εchomele bᵔᵔ Kras, yé aké agarege mekomejᵔᵔ ayi atane mbaá Mendoᵔᵔ Εσωᵔᵔ, akweregé mekpo wuú εbyennᵔᵔ achyegé mbᵔᵔ lé mekpo unᵔᵔ mbaá muú kpaá wuú.

⁵ Ne yéndé mendée aké anenemmye, yé aké agarege mekomejᵔᵔ ayi atane mbaá Εσωᵔᵔ álá akwere mekpo wuú wᵔᵔ, achyegé mbᵔᵔ elé mekpo unᵔᵔ mbaá muú ayi alu ndere mekpo wuú. Alú wyε eké akpalé ji mekpo.

⁶ Ndere elúmbᵔᵔ, mbᵔᵔgé mendée akelégé fᵔᵔ mankwere mekpo wuú, ákpre ákpale mekpo wuú. Yémbᵔᵔ, mbᵔᵔgé ji akaá nnᵔᵔ elú elé mekpo unᵔᵔ eta wuú mankpale mekpo akwerege mekpo wuú.

⁷ Ne mende abᵔᵔ fᵔᵔ mankwere mekpo gébégé aké anenemmye wᵔᵔ. Néndé Εσωᵔᵔ akwyεé mende nnᵔᵔ ábε eké jimᵔᵔᵔ, achyegé Ji ηᵔᵔᵔ. Yémbᵔᵔ mendée afyεé lé mende ηᵔᵔᵔ mmye.

⁸ Néndé Εσωᵔᵔ aσε fᵔᵔ membea mendée ne akwyεé mende wᵔᵔ, aσε lé ayi mende ne akwyεé mendée.

⁹ Elú wyε ndere Εσωᵔᵔ álá akwyεé fᵔᵔ mende gétúgé mendée wᵔᵔ. Akwyεé mendée gétúgé mende.

¹⁰ Gεgé ula bi mendée abᵔᵔ mankweré mekpo wuú, manlerege nnᵔᵔ mende ne abᵔᵔ uto né eta wuú. Apyεgembᵔᵔ matᵔᵔ asᵔᵔ fᵔᵔ makiénné Εσωᵔᵔ.

¹¹ Yé ndere elúmbᵔᵔ, εσε abi défyεé matᵔᵔ ne Kras, mendée abᵔᵔ fᵔᵔ mantεne ushu ushu bií wᵔᵔ. Abᵔᵔ mantεne ne mende. Ne mende ntᵔᵔ abᵔᵔ fᵔᵔ mantε ushu ushu bií wᵔᵔ. Abᵔᵔ mantεne ne mendée.

¹² Yé lé asele membea mende ne akwyεé mendée, yé mende fᵔᵔ, apᵔᵔ fa mme ayi mendée álá byεé ji wᵔᵔ. Ne elé Εσωᵔᵔ ne akwyεé unᵔᵔ uko.

¹³ Enyú ambᵔᵔ défεrege dégené nnᵔᵔ elᵔᵔmé fᵔᵔ nnᵔᵔ

mendée anenemmye eta Esōwō ewé alá we gebu-
gendedé né mekpo wó. Elombō?

¹⁴ Né mme yina, dége mbō nnó mende abege ne
mejwe metyemetye, achyege mbō lé mekpo unó né
geme jíí,

¹⁵ ne nnó mendée abege ne mejwe metyemetye,
efye ji uló né mmye. Néndé Esōwō achyē mendée
mejwe ewémbō nnó ebe ndere genó eyi gekwerege
ji mekpo.

¹⁶ Ne mbōgé muú fó aké akelēge manyéé mbeé né
mechō ewe, mengarege ji nnó esé aṅgba Kras depó
sé ne gepō eyigé cha manleré ndere anógé Esōwō yé
machomele bōó Kras apó ne geji.

*Bōó echomele Kras né Kōrent ányéé menyéé Ata né
meti ewé elápó cho*

¹⁷ Né mechō ewé me nchwōó ngaré enyú, nfege
fó enyú, néndé enyú dechwōgé chónchó ndere bōó
Jisōs, déchwó fó né galógáló, déchwōó manchō depó
chóó.

¹⁸ Ne genóge mbe gélú nnó, agaré me nnó
enyú déchwōge chónchó né echomele nyú manógé
Ata, déjwōlege matoó matoó ne aṅgya. Ekágé be
wáwálé.

¹⁹ Aṅgya ábó mambe metóó metóó nyú. Abegé
mbō, akágé nyē muú ayi akwōlege Jisōs wáwálé.

²⁰ Mengē mbō nnó gébégé enyú déchwōge
chónchó nnó dényéé menyéé Ata, yémbō ji fó wó
enyú déchwōó manyéé wó.

²¹ Genó eyigé enyú dépyéé gelu nnó, yéndémuú
awenege manye menyéé awuú, atéé fó ate aṅme
abifó. Ndere dépyembō, abifó anyéé, anyuú ak-
wene, abifó agboó mesa.

22 Chaá! Nnó enyú dépó ne upú ebi enyú dékágé nyege menyεέ, dényuú mmṵ wyeé? Ne ulánnó enyú débyaá echomele bṵṵ Eṣṵwṵ, déchyεge mekpo unṵ mbaá abi alá pṵ ne genó. Enyú dékelege nnó me mpyεé nnó ne enyú? Dékelege memfεé enyú né gefógé mechṵ εwé? Ngba, nkágé pyε fṵ mbṵ.

Menyεé Ata Jisṵs

(Mat 26:26-30; Mak 14:22-26; Luk 22:14-20)

23 Unó bi Ata alere me, ubi ne menlere enyú, nnó né utuú bi achyεé Ata Jisṵs mankwaá, abó ntó brεd,

24 áchyεgé matame mbaá Eṣṵwṵ, agyá ntó brεd yimbṵ ubauba, ajṵṵ aké, “Gége menyammyε wa na, me nchyεge né gétúgé enyú yéndégébé déké dényε ji, pyégé wyé na mantégé negbo na.”

25 Wyémbṵ ntó ne gébégé anere menyεé manyε, abó amo ne mmṵ mmu ajṵṵ aké, “Amo yina alú gepṵ eyi gelere menomenyεé meke εwé Eṣṵwṵ anyεé ne enyú. Menomenyεé εwéna eké ne manoó ama. Ne yéndégébé déké dényuú mami, pyεgé wyémbṵ mantégé negbo na.”

26 Ne yéndégébé enyú déké dényεé brεd yina, dényuú mmṵ ami malú né mmu amo yina, dégarege mbṵ lé negbone Ata kpaá te ji achwṵ.

27 Né gétú eyigé na, yéndémuú ayi anyεé brεd yina, anyuú mmṵ ami na né meti εwé alá echyεge enógé mbaá Ata, akwe mpa né metṵ wuú néndé ábyaá mbṵ lé menyammyε ne manoó Ata.

28 Ndere elúmbṵ yéndémuú abó mbe áchére metṵ wuú, ne anyεé brεd, anyuú mmṵ ami malu né mmu amo.

29 Néndé muú ayi anyεé brεd yina, anyuú mmṵ mina alá kágé, fere nnó unó bina utené né

menyammyε Ata, akεlege mbɔ lé εfwyale né gemε jii.

³⁰ Gé ulá bí gejamégé bɔɔ né metɔɔ metɔɔ nyú ameé, abifɔ áwyaá gepwa ne abifɔ ntó agboó.

³¹ Yémbɔ εsé débɔgé mβε décherege matɔɔ se chánéné, Ata achyεge fɔ εsé εfwyale.

³² Εσωω acherege depɔ εtiré sé, agεge nnó délu gyéé, apyεé menyammyε sé awuú ubale nnó né bíi bi ji asɔɔ mpa, achyεge fɔ εsé εfwyale chónchó ne bɔɔ abifɔ.

³³ Né gétú εyigémbɔ, aημε ba, yéndégébé déchwɔgé chónchó manyε menyεé Ata, debó mangile ate.

³⁴ Mbɔgé mesa aké ammyε muú, abɔ mβε anyεé menyεé né gepú jii, nnó gébégé εnyú dechwɔgé chónchó ékágé dépyε genó εyigé Εσωω achyεgé εnyú εfwyale. Ne depɔ εtiré délaá, membɔɔ nchwɔgé ngarege nyε εnyú.

12

Εchye εwé Mendoó Ukpea εchyεge

¹ Aημε ba, nana nkεlege mampyε εnyú dékaá chánéné depɔré unó bi Mendoó Ukpea εchyεge bɔɔ uto nnó ápyεgé.

² Εnyú dékaá nnó gébégé εnyú dela delú danfyε matɔɔ ne Jisɔs, anyua εnyú denó mewaá, dela nógé lé aló uka, unó bi ula ujógé mejɔɔ.

³ Nδere εlúmbɔ, nkεlege mampyε εnyú dékaá nnó yéndémuú ayi Mendoó Εσωω εlú ne ji ajógé fɔ nnó, “Jisɔs ɔbɔɔ wyεé.” Ne γε muú fɔ ntó ákágé jɔɔ fɔ nnó, “Jisɔs ne alú Ata”, mbɔgé Mendoó Ukpea εlá εpó ne ji.

⁴ Kaágé ntó nnó unó bi Mendoó Ukpea echyεge bɔ́ uto nnó ápyεge úlú ufɔ́ ufɔ́. Yémbɔ wye lé Mendoó Ukpea ewú εma ne echyεge εbɔ́ uto mampye unó bina uko.

⁵ Matɔ́ ami esé dépyεé mbaá Ata malu ufɔ́ ufɔ́, yémbɔ wye lé Ata wu ama ne esé ako dépyεé utɔ́ bíí.

⁶ Mati ayi esé dépyεε utɔ́ mbaá Εσωω álú ufɔ́ ufɔ́ yémbɔ wye lé Εσωω wu ama ne apye utɔ́ né γεῆwáge yéndémuú sé.

⁷ Mendoó Ukpea echyεge uto mbaá yéndémuú sé nnó déσε ubi dépyεge utɔ́ εbi upogé bɔ́ ako.

⁸ Mendoó Ukpea echyεge muú ayifɔ́ uto manjɔ́ mejɔ́ Εσωω ne denḡa. Muú ayifɔ́ echyεge ji uto manlere unó bi Εσωω apye ji akaá. Wye lé Mendoó Ukpea ewú εma ne echyεge εbɔ́ utó mampye utɔ́ bina.

⁹ Mendoó Ukpea wú εma, echyεge muú ayifɔ́ utó mamfyε metɔ́ ne Εσωω kpaá τε ápyεé genó εyigé ji ágige. Muú ayifɔ́ echyεge ji utó mampye bɔ́ abi ameé ufɔ́ ufɔ́ mameé átoógé.

¹⁰ Mendoó Ukpea echyεge muú ayifɔ́ utó mampye ufélekpa, muú ayifɔ́ echyεge ji utó mangarege genó εyigé getané mbaá Mendoó Εσωω. Ayifɔ́ echyεge ji utó mankaá unó bi utanege mbaá Mendoó Εσωω ne εbi ulá utanege fɔ́ mbaá Mendoó Εσωω. Ayifɔ́ echyεge ji utó manjɔ́ ufɔ́ mejɔ́ εbi yé jimɔ́ álá kágé fɔ́. Ne ayifɔ́ ntó echyεge utó mangare ulaá ufɔ́ mejɔ́ εbimɔ́.

¹¹ Unó bina uko elé wye Mendoó Ukpea wú εma ne echyεge esé utó nnó depyεge ubi. Ne echyεge yéndémuú εbíí utó cha ndere ewú ekélege.

Ankwale Jis̄as álú eké up̄o menyammye uchaucha né menyammye ama

¹² Dékaá nnó menyammye mekwaá awyaá up̄o uchaucha. Ne yé elé up̄o menyammye ujame d̄óó, ucho upye lé menyammye ama. Mb̄ontó ne Kras alú.

¹³ Esé abif̄o délú b̄óó Jus, abif̄o b̄óó Grek. B̄óó abif̄o álú áfwe abif̄o áp̄ó. Yémb̄o gébégé awyaá esé manaá né utó Mendoó Ukpea ewémb̄o ema, esé ako dékwe eké menyammye ama ne Es̄ow̄o apye esé ako dése Mendoó ema.

¹⁴ Ne dépege menyammye mekwaá ap̄o f̄ó lé ne gep̄oge menyammye gema, awyaá up̄o gejame.

¹⁵ Dése nnó geka geke, “Me mp̄o f̄ó gep̄oge menyammye néndé me mp̄o f̄ó eb̄ow̄o” ewémb̄o epye f̄ó nnó geji geb̄ege f̄ó gep̄oge menyammye, waá epyeé?”

¹⁶ Ne mb̄ogé etu eké, “Me mp̄o f̄ó gep̄oge menyammye néndé me mp̄o f̄ó damb̄onyi, ewémb̄o epye f̄ó nnó ewu eb̄ege gep̄ogé menyammye, waá epyeé?”

¹⁷ Ne mb̄ogé menyammye meko abe lé damb̄onyi jiji, mekwaá ab̄o awuú mb̄o mbaá ne ndé? Ne mb̄ogé menyammye meko ntó abe elé etu ewu ewu mekwaá ab̄o awuú mb̄o, geb̄e ne ndé?

¹⁸ Ndere elúmb̄o, Es̄ow̄o akwyéé menyammye mekwaá né up̄ow̄o, ne abelé yéndé gep̄o ndere ji aklege.

¹⁹ Ne mb̄ogé up̄o bina uko ub̄o ube lé gep̄o gema, menyammye ab̄o abeé f̄ó.

²⁰ Ndere elúmb̄o, menyammye mekwaá awyaá up̄o gejame, yélé up̄o ujame menyammye alú elé ama.

21 Gétú eyigémbò dambònyi ákágé jòó fò ne ebwò nnó, “Òkágé poó fò me.” Yé mekpò ékágé jòó fò ne uka nnó “Òkágé poó fò me.”

22 Yémbò wáwálé álu nnó, upó menyammye ebifò ebi esé déferé nnó upó ne eshyeé dékágé jwólé fò ewé ubi ula pò.

23 Ne upó menyammye ebi esé déséle nnó upó ne énogé, ubi ne esé dénógé dòó. Ne ebi esé déla kelé nnó ubi ube fuú ne esé dékwerege cháńéné,

24 ewé déla dépye fò mbò, ne upó ebi ulòme dòó. Yémbò Esòwò achoné upó menyammye bina mbaá ama, ne achyéé énogé mbaá ebi ula upó ne énogé,

25 nnó upó menyammye ubegé fò ne ańgya, ucherege lé ate.

26 Mbógé gepógé menyammye gema geké gegene efwyale, ebifò uko ntó ugene efwyale chónchó ne geji. Mbógé gepó gema gebége ne énogé ebifò uko ntó ubeé ne nechóchó chónchó ne geji.

27 Wyembò ntó ne menyammye Kras álu. Ne yéndémuú nyú alú gepóge menyammye wuú.

28 Ne Esòwò achyéé yéndémuú gefógé utòó bíí né echomele bòó Kras. Ntoó eníné mbe elé áńgbá Jisòs, matoó apea elé bòó ekpávé Esòwò, matoó uléé elé, anlere mekomejòó Esòwò. Ne abi akwòlege elé bòó abi apyéé ufelekpa, abi apyéé bòó mameé atoóge, abi apogé bòó, abi ápele ndere utòó Esòwò ukene, ne abi ajógé ufòó mejòó ufòó ufòó ebi ebwò ambòó alá kágé.

29 Nnó bòó ako ne álu áńgbá Kras? Ngba! Nnó bòó ako ne álu bòó ekpave Esòwò? Ngba! Nnó bòó ako ne álu anlere mekomejòó Esòwò? Ngba! Nnó bòó ako ne ápyéé ufelekpa? Ngba!

³⁰ Nnó bɔ́ akó ne ápyéé bɔ́ mameé atoógé? Ngba! Nnó bɔ́ akó ne ájógé ufɔ́ mejɔ́ ufɔ́ ufɔ́? Ngba! Waá nnó bɔ́ akó ne ágarege ula ufɔ́ mejɔ́ bina? Ngba!

³¹ Yémbɔ́, genó eyigé débɔ́ manere matɔ́ wye dɔ́ gelú nnó Eṣṣwɔ́ achye enyú unó bi ulome dɔ́ upwɔ́ ebifó.

Gógé me ngáre enyú meti ewé elome epwɔ́ mati ako.

13

Gejeé gejeá gepwɔ́ unó uko

¹ Mbɔ́gé ébégé nnó me nkágé jɔ́ ufɔ́ mejɔ́ mme meko ne ewé makiénné Eṣṣwɔ́, ne nlá mbɔ́ gejeé ne bɔ́ wɔ́, mmpye lé mejɔ́ détú eké kálánká yé eké ubyaubya.

² Yé ebe lé nnó Eṣṣwɔ́ achye me utó mangarege bɔ́ mekomejɔ́ ayi atane eta wuú, ne yé nkaá unó Eṣṣwɔ́ uko chónchó ne ebi úlú bibíí, ne yé mfyé lé metɔ́ wa ne Eṣṣwɔ́ dɔ́ ndere ékágé pye me njɔ́ ne makwe nnó ákwilé malu bwɔ́ ájye né mbá yicha, ne nla mbɔ́ gejeé ne bɔ́ wɔ́, mpɔ́ yé genó.

³ Ne yé nkpa lé unó bi me nwyáá uko nkáre mbaá ubya bɔ́ ne yé nchye ntó lé gеме ya mbaá bɔ́ nnó ásó né mewе гétúgé depɔ́ré Eṣṣwɔ́, ne nla mbɔ́ gejeé ne bɔ́ wɔ́ mbɔ́ yé nsa fɔ́.

⁴ Muú ayi abɔ́ gejeé ne bɔ́ ágbárege metɔ́, ne apye galógál ne bɔ́ ammye fɔ́ demboó, apó fɔ́ ne nepa, ne abwegé fɔ́ mmye.

⁵ Apyéé fɔ́ neŋa. Apye fɔ́ genó eyi gepoge lé jimbií, asɔ́ fɔ́ metɔ́ wáwá, ábélégé fɔ́ depɔ́ debodebo né metɔ́.

6 Gefɔ́gé muú yina, abeé fɔ́ ne nechɔ́chɔ́ gébégé bɔ́ aké apyeé gabo. Abee ne nechɔ́chɔ́ gébégé bɔ́ aké apyeé genó eyi gelú cho wáwálé.

7 Muú ayi abɔ́ gejeé ne bɔ́, abyaá depɔ́ debodebo deko etiré bɔ́ ápyeé, akamege nnó bɔ́ apye nye galógál, anerege metɔ́ nnó ebwá akwɔ́rége nye gepɔ́gé bwá ne akoge metɔ́ né unó bi ebwá apye yéndégébé.

8 Muú ayi abɔ́ gejeé ne bɔ́, agboó ne ebwá yéndégébé. Gébé gechwá nye eyigé uto ebi bɔ́ agárege genó eyigé getane mbaá Mendoó Eɔ́wɔ́ ubyéé, uto bi bɔ́ ajógé ufɔ́ mejɔ́ ebi alá kágé ubyéé, uto bi bɔ́ ákage unó Eɔ́wɔ́ uko ubyéé nye.

9 Néndé unó bi esé dékaá, dékaá déneré wɔ́, ne mekomejɔ́ Eɔ́wɔ́ ayi dégárege, dégarege fɔ́ ji déneré,

10 yémbɔ́, gébé gékwónenege nye eyigé Eɔ́wɔ́ apye nye esé dékaá unó bina uko. Ne unó bi déla dékaá denere wɔ́, ubyéé nye.

11 Gébégé me nlú mamane, njógé mejɔ́ eké mamane kɔ́, nferenge depɔ́ eké mamane kɔ́ ne mpyeé unó eké mamane kɔ́. Ne nana ayi nlé mmye muú, nlyaá depɔ́re dembane.

12 Esé dégene unó nana mmye bomebome eké muú ayi apɛle unó né eféé ewé elá egenege cháɲéné. Yémbɔ́ gébé gechwá nye eyigé esé détuúge amé dégene unó uko cháɲéné. Nana me nkaá fɔ́ unó uko nnere wɔ́, yémbɔ́ gébé gebéé nye eyigé nkágé unó uko kpa, wyé ndere Eɔ́wɔ́ akaá me.

13 Mankwya mejɔ́ ewé na alu nnó, unó úlú uléé ebi ula ubyéé te kwyakwya. Unó bina elé metɔ́ mamfyé ne Eɔ́wɔ́, manéré metɔ́ ne Jíí ne mambɔ́

gejeé. Yémbɔ genó eyi genεá né unó bina uléé elé gejeé.

14

Εchye εwé Mendoó Ukpea εchyege

¹ Mmyεge mambɔ gejeé ne atε, ne mamkpane ntó gechyεé nnó debɔ εchye εwé Mendoó Ukpea εchyege cháchá εchyεé εwé εpyε muú agarege genó eyigé getane mbaá Mendoó Εσωω.

² Néndé muú ayi ajógé mejóó εwé ji álá kágé, ajógé lé ne Εσωω ajógé f� ne akwaá, yé muú f� ákágé yé genó eyigé ji ajógé, néndé ajógé lé unó Εσωω εbi úlú bibií ndere Mendoó Ukpea εchyege ji εshyεé.

³ Ne yéndémuú ayi agarege mekomejóó ayi atanege mbaá Mendoó Εσωω, ajógé genó eyigé akwaá áwú, ne mejóó wuú εpóge bóó εfyεé εbwó εshyε ne ekwenege εbwó matóó.

⁴ Muú ayi ajógé mejóó εwé ji álá kágé, apógé lé gemε jií, ne muú ayi agarege mekomejóó ayi atane mbaá Εσωω apógé εchomele bóó Kras.

⁵ Εbɔ εlɔme nnó εnyú ako déjógé mejóó ufóó ufóó εwé délá dékágé, yémbɔ menkelege nnó εnyú dégáregé lé mekomejóó ayi atane mbaá Mendoó Εσωω. Muú ayi agarege mekomejóó ayi atane mbaá Mendoó Εσωω aηea gemε apwóó ayi ajógé ufóó mejóó εbi ji álá ákágé. Εkosé nnó muú abεge ayi agarege ulaá mejóó εwémbɔ nnó apogé bóó εchomele Jisɔs.

⁶ Aηme ba, mbógé me nchwεge mbɔ mantame εnyú, ne nké njógé lé ufóó mejóó εbi nla nkágé, εwémbɔ εpóge mbɔ εnyú nnó? Yémbɔ ngarege

enyú, unó uke ebi Esɔwɔ alere me, yé ebi ji apye me nkaá, yé mekomejɔ́ ayi atane eta wuú, yé ebelé manlere enyú mekomejɔ́ Esɔwɔ ewémbɔ ne elú genó eyi gepogé enyú.

⁷ Wyembɔ ntó ne elú ne unó mabeé nkane embya ne nenke unó bi ulá upó ne genwá. Muú aké afomege embya, byɔgebyɔge yé aké akwele elé nenke byɔgebyɔge muú apyembɔ nnó ne akaá genó eyigé ji akwele?

⁸ Mbɔntó ne mbá bee alú. Mbɔgé muú afomege ji byɔgebyɔge, ndé muú akpomege mmye manjye bee?

⁹ Mbɔntó ne elú ne enyú ambɔ́. Mbɔgé enyú deké dégarage mekomejɔ́ né mejɔ́ ewé délá dékágé ula, epyémbɔ nnó ne bɔ́ ákaá genó eyigé enyú dejógé? Déké dépyéé mbɔ dechɔ́ gejulé nyú mme detu.

¹⁰ Elú wáwálé nnó ufɔ́ mejɔ́ uja fa mme ne yé ewé bɔ́ ájógé élá epó ne ula epó.

¹¹ Yémbɔ, mbɔgé me nkágé fɔ́ ulaá mejɔ́ ewé muú ajógé muú yimbɔ abéé menkéé menkéé eta wa ne mentó mbéé menkéé menkéé eta wuú.

¹² Ndere elúmbɔ, tee mbaá enyú dékpane gechyéé mambɔ echyε ewé Mendoó Ukpea echyεgé mmyεgé nnó debɔ elé echyε ewé echyεgé enyú uto mampógé echomele bɔ́ Jisɔs ewené.

¹³ Gétú eyigémbɔ, muú aké ajógé gefógé mejɔ́ ewé ji álá akágé ula, anemmye mbaá Esɔwɔ nnó achyéé ji echyéé ewé echyεgé ji uto mangáre ulaá gefógé mejɔ́ ewémbɔ.

¹⁴ Néndé, mbɔgé me nke nnemmye né ufɔ́ mejɔ́ ebi nla nkágé ula, nnene chónchó ne mendoó wá. Yémbɔ né metɔ́ wa nkágé yé genó eyigé

me njóǵé.

¹⁵ Ndere elúmbɔ, mēpye mbɔ nnó? Nane mpyé, menene nye mmye ne mejóó ewé me nla nkágé ula yémbó nnene ntó mmye ne mejóó ewé menkágé. Nkwane makwa né mejóó ewé menla nkágé ula nkwane ntó ne mejóó ewé nkágé.

¹⁶ Ne mbógé muú aké anenemmye choncho ne mendoó wuú afege Eṣṣwɔ né mejóó ewé ji alá kágé ula, epyembɔ nnó ne muú ayi alá kágé depɔré Eṣṣwɔ akame aké, “Amēn” te mbaá ji alá wuú fɔ geno eyigé áǵge.

¹⁷ Ekágé be nnó wó ɔtamege Eṣṣwɔ chánéné yémbɔ epogé fɔ muú yifɔ cháchá.

¹⁸ Ntamege Eṣṣwɔ nnó membóó njóǵé mejóó ewé nla nkágé mpwóó enyú ako.

¹⁹ Yémbó mbēge né mmu echomele bɔó Jisṣ, nkélége nnó njóó lé uchu uta ebí bɔó ákágé ne nnó njóǵé uchu dɛlé ufya ebí bɔó alá ákágé ula.

²⁰ Aṅme ba, déferege sé unó eké ambane. Bégé kenékéné eké ambane abi alá kágé pye gabo, ne ferege unó eké bɔó abi ábené.

²¹ Asa né mmu ḡwe Eṣṣwɔ nnó Eṣṣwɔ aké, “Nsele nye bɔó malɔ ayicha abi áǵóǵé ufóó mejóó ebichá, njóó mejóó ne bɔó ba. Yémbɔ bɔó ba áwuú fɔ genó eyigé me njóǵé ne ebwó.”

²² Ndere elúmbɔ, manjóǵé menjóó ewé muú alá kágé ula, alú élé gepɔ eyigé Eṣṣwɔ alerege utoó bií mbaá bɔó abi alá lu dafyéé metóó ne Jisṣ Kras épó fɔ abi áfyéé metóó ne ji. Mangarége mekomejóó ayi atanegē mbaá Eṣṣwɔ, alú lé gepó eyigé Eṣṣwɔ alerege utoó bi mbaá bɔó abi áfyéé metóó ne Kras Jisṣ épó fɔ mbaá abi alá fyéé metóó ne ji wó.

²³ Ndere elúmbɔ, mbɔgé echomele bɔ́ Kras achwɔ́gé mbaá ama, yéndémuú aké ajó́gé elé mejɔ́ εwé muú álá ákágé, ne muú ayi álá ákágé depɔ́ré Εσωω, yé εβελé muú ayi álá afyéé metɔ́ ne Εσωω wɔ́ achwɔ́gé εφέε, ajó́gé fɔ́ nnó εnyú ako delú bɔ́ ubwɔ́ɔ?

²⁴ Yémbɔ, yéndémuú nyú aké agarége mekomejɔ́ ayi atane mbaá Εσωω, ne muú ayi álá ákágé fɔ́ depɔ́re Εσωω yé ayi álá áfyéé metɔ́ ne Εσωω wɔ́ achwɔ́ge εφέε gébé eyigémbɔ, jimbɔ́ ákágé chánéné nno ji alú pye gabo né mbaá unó uko εbi jimbɔ́ awuú εnyú déjógé. Ne unó bi ji awuú upye nye ji akaá nnó akpene nye né unɔ́ mpa Εσωω.

²⁵ Mekomejɔ́ Εσωω ápye nye yéndégenó eyigé gelu bibíí né metɔ́ wuú gelá gbɔ́ɔnɔ. Εpyegembɔ ji atome nye mano mme anó́gé Εσωω ajɔge aké, “Ελί wáwálé nnó Εσωω alú metɔ́ metɔ́ nyú.”

Echomele bɔ́ Kras énogé Εσωω né meti melómélɔ

²⁶ Anme ba, mechɔ ewéna elúmbɔ nnó? Ελί nnó dechwɔ́gé chónchó né echomele bɔ́ Kras yéndémuú akpome mmye mampye genó eyigé Εσωω achye ji utó nnó apye. Muú ayi akágé ekwɔ́ mankwaá ákwaá, ayi akágé manlere bɔ́ mekomejɔ́ Εσωω álere. Ne ayi akaá genó eyigé Mendoó Εσωω eléré ji né ame gejya agaré. Muú ayi akaá manjɔ́ mejɔ́ εwé ji álá kaágé ajɔ́, ne ayi akaá mangaré ula mejɔ́ ewémbɔ agare. Pyegé unó bina uko manpoó́gé echomele bɔ́ Kras.

²⁷ Εnyú déchwɔ́gé né echomele bɔ́ Kras, déké ajó́gé mejɔ́ εwé muú álá kágé ula, déjógé fɔ́ bɔ́ ako, bɔ́ apea yé aleé ne ákágé jɔ́. Ne elɔ́ nnó muú

ama ajógé ne nte ayi fɔ ajóó. Ne gébégé aké ajógé, muú yifɔ ntó agarege ulaá mejóó ewémbɔ nnó bɔ́ó ako ákage genó eyigé ji ajóógé.

²⁸ Ne mbɔ́gé muú apó ayi agarege ulaá mejóó ewémbɔ, bɔ́ó abi ájɔ́gé mejóó ewéna ákwene bɔ́mbɔ né echomele bɔ́ó Kras. Ajóógé lé mejóó ewémbɔ né metáó bwó ne mbaá Esɔ́wɔ.

²⁹ Yé bɔ́ó ekpávé Esɔ́wɔ, aké ágárege genó eyigé mekomejɔ́ó ayi atane mbaá Mendoó Esɔ́wɔ, elɔ́me nnó bɔ́ó apea yé áléé ne ágarege. Ne aké ágarege bɔ́ó abifɔ áfwórege genó eyigé ebwó ágarege manchere mbɔ́gé nnó getane mbaá Mendoó Esɔ́wɔ.

³⁰ Yémbɔ mbɔ́gé muú aké agarégé genó eyigé Mendoó Esɔ́wɔ élere ji ne Esɔ́wɔ amágé lere genó eyigé fɔ́ mbaá nte meɲme, ayi alu téné achyéé gébé nnó ayi ajwólé ka ajóó.

³¹ Néndé enyú ako dékágé gare mekomejɔ́ó ayi átane mbaá Esɔ́wɔ, nte agarege ne nte agare ne yéndémuú nyú akágé nyé genó eyigé Esɔ́wɔ agaré enyú ne enyú ako défyéé nyé ate eshyéé.

³² Kaágé nnó bɔ́ó ekpávé Esɔ́wɔ awyaá eshye magbare mmye bwó, ágile tée gébé gekwanege ne ágare genó eyi getane mbaá Mendoó Esɔ́wɔ.

³³ Esɔ́wɔ achyéé ebwó eshye nnó ápyé mbɔ́ néndé ji ákelege fɔ́ nnó dédorégé makpo ne ate, yémbɔ ákelege lé nnó débɛ nesɔ́ ne ate.

Wyé ndere machomele bɔ́ó Kras mako álu,

³⁴ andeé abɔ́ mambɛ nyameé né echomele bɔ́ó Kras, néndé elɔ́me fɔ́ nnó ebwó ábéné mano apwɔ ande. Abó manshule lé mmye bwó mme áwuú lé depɔ́ wuú ndere ásamé né ebɛ.

³⁵ Ne mbɔ́gé ebwó ákelege mankaá genó ágíí anɔ́

bwó né mmu upú, néndé elú elé mekpó unó mbaá andeé manjógé mejóó né echomele bóó Kras.

³⁶ Wó, òh! Enyú défere nnó mekomejóó Èsòwò aló lé ne enyú? Waá wye lé enyú ambií ne déwuú mekomejóó Èsòwò?

³⁷ Mbógé muú aférége nnó ji alú muú ekpávè Èsòwò, yé nnó Mendoó Èsòwò ne echyēge ji eshyē, abò mankaá nnó unó bi me nsame mbò eta nyú, élé Ata Jisòs Jimbò ne ajóó.

³⁸ Ne muú alá áwuú ne genó eyigé menjóó mbò na wó, Èsòwò ntó akaáge wuú fò genó eyigé ji ajóógé.

³⁹ Αημε ba, ndere elúmbò, kpagé gechyéé mangarege mekomejóó ayi atane mbaá Èsòwò, ne dégbēge fòó bóó manjóó ufóó mejóó ebi alá kágé.

⁴⁰ Yémbò yéndégenó eyigé enyú dépyéé, pyegé geji chánéné, né meti ewé elú cho.

15

Abya melóméló ayi ahea gēme dóó alú nnó Jisòs Kras agbo ne akwilé né negbo

¹ Αημε ba, gógé mente enyú mechò abya melóméló yi me ngare nya enyú. Abya melóméló yina ne enyú déwuú défyéé matóó wyeé, dégbare ji ne eshyéé.

² Elé gétúgé abya melóméló yina, ne Èsòwò áférege nyē enyú né efwyale gabo, mbógé déké dégbarege ji chánéné. Èla epó mbò wó, ebyennó metóó ewé enyú défyē ne Kras enó detú.

³ Unó bi agaré me, ubi ne me ngare enyú, ne menò genó né unó bina alú nnó Kras agbo gétúgé gabo ayi esé dépyéé wye ndere abò asame né mmu

ηως Εσωω nnό muú ayi Εσωω akwere ji ela gefwa agbo nyε.

⁴ Agbógé aníí ji, ne ndo eléé ekwónene akwilé né negbo wyε ndere abo asame né mmu ηως Εσωω.

⁵ Akwilégé né negbo, abó mβε alere mmyε mbaá Pita, alere ntó mmyε mbaá angba bií áfyanéápeá.

⁶ Ewyagé ama alere mmyε mbaá ankwale bií gébé gema. Ankwolé bií bina ája ápwω gelome mesoó usaá uta (500). Gejamé né geluage bwó álu abε te fina yé elé abifó ntó ágbó me

⁷ Gébé eyigé fó alere ntó mmyε mbaá Jemsi ama alere ntó mbaá angbá bií ako.

⁸ Me ne nlú kwyakwya muú ayi ji alere mmyε eta wuú. Ndere áleré mmyε né eta wa mbó, me nlú eké maá ayi ábyené ji mbεlepo. *

⁹ Me njóó mbó néndé né geluage angbá Jisωs me mpω yé muú fó. Nfuú yé muú ayi bóó ákuú me nnó angbá Jisωs wó. Néndé nchyeé echomele bóó Εσωω εfwyale dóó.

¹⁰ Yémbó gétúgé galógáló ayi Εσωω abo áleré me, apyé me nlú gefógé muú ayi me nlú mbó fina. Ne galógáló yimbó áno mme detú wó néndé mpyε utó mpwóó angbá Jisωs abifó ako. Utóó bi mempyε mbó, epófó lé né utó ba, ngba. Elé gétúgé galógáló wuú ne ji achyεge me utó mampyεge utóó bina.

¹¹ Ndere elúmbó, yé εβε lé nnó me ne ngare enyú abya melóméló yé elé angba Jisωs abifó ne agarege, εfwyale epó né mmu néndé εsé ako dégarεge lé genó gemaá. Ne genó geji ne enyú défyéé matóó wyéé.

---

* **15:8** Elú wáwálé nnó: Né melu ηwe ewéna, Pól alerége bóó ákaá nnó, ji apó fó né geluágé angbá abi Jisωs abo ajyaá gébége alú fa mme.

Elú wáwálé nnó Èsòwò apye nye bọ́ abi ágboó ákwilé né negbo

¹² Abya melómélís ayi esé dégarege enyú, alú nnó Èsòwò apye Kras akwilé né negbo. Ne mbọ́gé esé déké dégarege enyú mbò, ulannó enyú abifò déjógé nnó bọ́ abi ágboó ákwilege fọ́ né negbo?

¹³ Mbọ́gé ebe nnó bọ́ abi ágboó ákwilege fọ́ né negbo, ebyennó yé Kras ntó akwilé fọ́ né negbo wó.

¹⁴ Ne mbọ́gé ebe ntó nnó Ji ákwile né negbo wó, ebyennó abya melómélís ayi esé dégarege enyú alú détu ne yé metọ́ ewé enyú défyéé ne Kras elú ntó détu.

¹⁵ Ne ebeé ntó nnó esé delú bó ntesé gebyò mbaá Èsòwò néndé esé dégarege bọ́ nnó Èsòwò apye Kras akwilé né negbo. Yémbò, mbọ́gé bọ́ abi ágboó ákwilege fọ́ né negbo ebyennó Èsòwò apye fọ́ Kras akwilé né negbo wó.

¹⁶ Ne mbọ́gé bọ́ abi agboó ákwilege nye fọ́ né negbo, ebyennó yé ebelé Èsòwò apyéé fọ́ Kras akwile né negbo wó.

¹⁷ Ne mbọ́gé Èsòwò apye fọ́ Kras akwilé né negbo wó, ebyennó metọ́ ewé enyú défyéé ne Kras elú détu ne Èsòwò alu danjinte gabo nyú.

¹⁸ Ne ebeé ntó nnó bọ́ abi áfyé matọ́ ne Kras ne álé gbo, áno mme detú.

¹⁹ Ne mbọ́gé esé déneré elé metọ́ nnó Kras apógé nye esé wye le né genwáge se fa mme, mmyeké esé delú bọ́ abi meshwe awese ajame ápwọ́ ayi yéndémuú.

²⁰ Yémbò, Èsòwò apye Kras akwilé né negbo wáwálé. Né gégluágé bọ́ abi agboó, Kras ne alú muú mbe ayi Èsòwò apyéé ji akwile né negbo,

manlere nnó Ɛsɔwɔ apyεé nye bɔ́s abi ágboó ákwilé né negbo.

21 Muú ama ne apyε negbo nekpεne fa mme, wye mbɔ ntó ne muú ama apyε nnó bɔ́s ákwilé né negbo.

22 Bɔ́s ágboó gétúgέ álú upyáne Adam, wye mbɔ ntó ne Ɛsɔwɔ achyεgέ nye genwá eyi gekε mbaá bɔ́s gétúgέ áchomé mmyε ne Kras.

23 Yémbɔ unó bina uko upyé nye, yé eyigé ndé né ɛji gébέ: Kras ne alú muú ayi abɔ́s mbe akwilé né negbo, ne gébégé ji akerege nye meso fa mme, bɔ́s abi áchome mmyε ne ji ákwilé ntó né negbo.

24 Unó bina uko ukóge, mme abyεé nye, gébégé Kras ammyεgέ me apwágé unó uko ɛbi uwyaá uto fa mme ne ɛbí mfaánebuú. Ne aselé nye gefwa geko áchyεé mbaá Nte wuú Ɛsɔwɔ.

25 Nana Kras agbarege wye gefwa jíi kpaá té ji ammyε nye apwɔ́ bɔ́s máwámé bíi ako.

26 Kwyakwya muú máwámé ayi áchɔ́s nye élé negbo.

27 Wye ndere ásame né mmu ηwe Ɛsɔwɔ nnó, “Ɛsɔwɔ afyε unó uko né amu jíi.” Ajógé nnó, “Afyε unó uko né amu jíi”, ɛlere gbɔgɔnɔ nnó Ɛsɔwɔ jimɔ́s apófó né geluage “unó uko” ɛbi ji afyεé né amu Jisɔs.

28 Gébégé Ɛsɔwɔ afyεge unó uko né amu Kras, Ji Maá Ɛsɔwɔ, afyε nye ntó gemé jíi né amu Ɛsɔwɔ muú abɔ́ afyεé unó uko né amu jíi nnó Ɛsɔwɔ mbíi ne ágbárege gefwa, muú ayicha ábégé sé ɛke Ji.

29 Mbɔgέ bɔ́s abi ágboó ákwilé né negbo, ula bi áwyage bɔ́s manaá Ɛsɔwɔ gétúgέ bwɔ́ utene nnó? Mbɔgέ bɔ́s abi ágboó ákwilé né negbo,

chacha, abi áwyaá bwó manaá gétúgé bwó áferé nnó?

³⁰ Ne ulannó ne esé défyéé gemége se ne efwyale yéndégébé?

³¹ Αημε ba, me ngéne manoó negbo yéndégébé. Genó eyi gepyε menjóó mbó elé gempoge eyi nwyáá nnó utóó bi mpyéé eta nyú upye enyú décho mmye ne Ata sé Kras Jisós.

³² Gébégé me nlú né gebagé mewaá Efesos bóó áchye me gejamégé efwyale. Elú eké me mmye elé ne menya mewaá. Mbógé mfererge ndere akwaá áfererge, awa nsa ayi mbóó né ummye bina alú efó? Ne mbógé bóó ákwilé gé fó né negbo, “Góoge dényεgé, dényúgé ela gachyéé dégbo.”

³³ Dékamege muú fó abwólé enyú. Déchoge gekagé neke ne bóó abi áwyaá gepó gebogebo, enyú ntó débéé nyε ne gepó gebogebo. †

³⁴ Kerége né défóó nyú, dépyεgé sé gabo. Ngembó nnó enyú abifó dékage fó Esówo cháchá. Menjógé mbó nnó mpye mekpo unóó egbaré enyú.

Gefógé menyammye ayi bóó abi ákwilé gé né negbo ábéé ne jí

³⁵ Muú fó ákage gíí aké, “Esówo apyéé mbó bóó abi agboó ákwilé né negbo nnó? Ndé gefógé menyammye ayi ébwó ákwilege ne jí?”

³⁶ Muú ayi agige gefoge nkwe yina alú genkenégé muú. Dékaá fó nnó ápegé mbwe né mme ábóó kpe mbe apwane ne achíí wó?

³⁷ Genó eyigé muú apene né mme, gebéé cha ne eyi gewene mé. Ékágé be mbeé nchi yélé mbeé mbwe ayicha.

† **15:33** Elú wáwálé nnó: Melu ηwe ewena etané né mmu ηwe Isaiah.

³⁸ Ne Ἐσωω achyεge yéndé mbeé mbwε gekwógé menyammyε ndere ji akelege. Ne yéndé mbeé mbwε awya gefógé menyammyε wuú.

³⁹ Unó bi uwyaá genwá ubeé f� ne gefoge menyammyε gemaá. Akwaá áwya gefógé menyammyε áwú bwó cha, menya áwú bwó cha, meshuú ewyaá gefoge menyammyε awé bwó cha ne dénywone déwya gefoge menyammyε áwé bwó cha.

⁴⁰ Menyammyε unó bi úlú né mfaánebuú álu ufó ufó ne ayi unó bi úlú fa mme alú ntó ufó ufó. Uló unó bi mfaánebuú úlú cha ne uló unó bi fa mme.

⁴¹ Nmeé ewyaá ebi gefoge uló cha, mfaá awya ebi gefógé uló cha, ambe ntó áwyaá eyigé bwó gefógé uló cha ne yéndé membe awya wyε ebi gefógé uló cha.

⁴² Mbontó ne ebeé ne bós abi Ἐσωω ápyéé nyε bwó ákwilé né negbo. Anígé muú, menyammyε wuú apwanεge, ne gébége Ἐσωω apyεge ji akwilé né negbo menyammyε yimbó apwanεge sé té kwyakwya.

⁴³ Anígé ji alome sé mampε ame wyε ne apó f� ne uto. Yémbó, gébége Ἐσωω apyεge ji akwilé né negbo abeé melóméló ne uto.

⁴⁴ Anígé ji ndere genóge mme yina, yémbó gébége Ἐσωω apyεge ji akwilé né negbo abeé genó eyigé melu ewé Ἐσωω alu. Mbógé menyammyε ayi mme yina alu, ebyennó ayi melu ewé Ἐσωω ntó alu.

⁴⁵ Elu wyε ndere asame né mmu ηwe Ἐσωω nnó, “Ἐσωω akwyε Adam muú mbe, achyεé ji genwá”; yémbó Adam ayi kwyakwya alú Mendoó ewé echyεge genwá. Adam yina elé Kras.

46 Gefòge menyammye ayi melu Εσωωώ fów wów esé débóó mbe dewyaa wów, elé ayi mme yina. Ne ayi débe nyε ne ji elé ayi melu Εσωωω.

47 Εσωωω akwyε Adam muú mbe ne usóó ne ayi kwyakwya atane né mfaánebuú. ‡

48 Bóó mme meko álú wyε eké muú mbe ayi Εσωωω akwyε ne usóó. Wyεmbó ntó ne bóó abi ájyεé mfaánebuú áβεé nyε ne menyammyε eké ayi muú ayi atané mfaánebuú.

49 Nana menyammyε sé alú wyε eké ayi Adam muú ákwyε ji ne usóó, ne bíí umaá débεé nyε eké Kras muú atane mfaánebuú.

50 Aημε ba, ngarege εnyú nnó gefòge menyammyε ayi esé déwyaá mbó nana ákwane fów mambe né melu ewé Εσωωω ágbarége gefwa ji wów. Ne genó eyi gegboó gekágé nyεé fów getεé genó eyi geláge gboó.

51 Gógé me ngare εnyú genó eyigé εnyú délá délú dankaa. Esé ako dégboó nyε fów, Εσωωω akworege nyε esé ako, achyεé esé menyammyε meke.

52 Gébégé áfomege mbá Εσωωω, Εσωωω akworege nyε esé mbélépó, gemεge nnó muú ábyó amε ánéné. Afomege mbá yimbó bóó εchomele Εσωωω abi ágboó ákwilége nyε né negbo, ne εbwó ámágé gboó sé. Gébé eyigémbó ne esé ako dékworege.

53 Ne menyammyε sé ayi áchóge ábó mankwore ála ayi álá chóge ne menyammyε ayi ágboó ábó mankworé ála ayi álá gboó.

54 Ne gébégé menyammyε se yina ayi áchóge, álagé ayi álá chóge fów, ne menyammyε sé yina ayi ágboó álagé ayi álá ágboó sé: genó eyigé asame né

‡ 15:47 Elú wáwálé nnó: Adam ayi ájógé mbó elé Jisós.

mmu ηwe Εσωω gebεέ wáwálé ndere asame nnó,
 “Εσωω apwω negbo, utoó negbo ubyεέ.”

⁵⁵ “Wωó ðh negbo, uto byε εbi ðwáne bωó ulε?
 Wωó ðh negbo uto εbi wω ðpyε bωó awuú ubalé ulε?”

⁵⁶ Negbo newáne εsé gétúgέ gabo ayi εsé dépyεέ.
 Ne élé mabe ayi Εσωω achyεέ ne ápyεέ εsé dékaá
 genó eyigέ gabo yimbω alu, ne gabo afwánege εsé.

⁵⁷ Yέmbω matame mabe ne Εσωω muú achyεgέ
 εsé uto nnó démmye dépwω gabo ne negbo gétúgέ
 défyεέ matωó ne Ata Jisωs Kras.

⁵⁸ Ndere elúmbω, aηme ba ténege ne εshye,
 dékamege genóge fó genyίge enyú matωó, pyεge
 wyε utωó Ata ne matωó nyú mako néndé dékaá nnó
 utωó bi dépyεέ né mabo ata únómé fó mme detú.

16

*Echyε ewé áchyεge mampωó εchomele bωó Kras né
 Jerosale*

¹ Góge meshuú enyú meko né mechω ηka eyi enyú
 déchwωó mampωó bωó Εσωω né gebage mewaá
 Judiya. Me nkelege nnó enyú ntó dépyε wyε ndere
 me mbó ngaré εchomele bωó Kras né meló Galasiya
 nnó apyε.

² Yéndé bií uwyaá, yéndémuú nyú afere ekέke
 ηka né eyi ji áwyaá, ákwyεέ ábelé chánchá, ékágé
 gébégé menchwóge ne bωó ammyεge manchwoge
 unó.

³ Ne gébégé menchwógé nsame nyε ηwe nchyεέ
 ne bωó abi enyú déjyaá nnó ákpa εchyε nyú ájyε ne
 ewú né Jerosale.

⁴ Ne mbogέ elω nnó mentó njyεέ, εbwó ákwóle me
 déjyé ulua.

Pɔl asɔ mala neke

⁵ Ne menké nchwó gé enyú, nkogé né gebagé mewaá Masedonia, néndé mbele uméé ba nnó nkóge kpe ewúmbɔ ne nkwóne eta nyú.

⁶ Nchwóge mbelege nye mboó ndɔ ne enyú ndɔfo nshwɔne yina abyéé nye me ewúmbɔ nnó enyú dépoó me, njyéé mbaá ayi nkelege manjyéé.

⁷ Nkelege fɔ nnó me nchwóge mangé enyú nkoóge tenétené. Mbelé uméé nnó Ata akamege nchwóge mbelé mboó ndɔ ne enyú.

⁸ Ndere elúmbɔ, mbelege fa né Efesɔs kpaá te gébé eyigé ányéé epaá ewé Pentikos ebáné me.

⁹ Néndé Ata anene me meti fuú nnó mpye gekpekepegé utɔ́ fana. Yémbɔ gejamégé bɔ́ mawame amuame mamgbɛ me meti.

¹⁰ Mbɔgé Timɔti achwóge bane enyú, sége ji chánéné ékágé ji abe ne efɔ né metɔ́ metɔ́ nyú, néndé ji ntó apye utɔ́ Esɔwɔ wye ndere me.

¹¹ Ndere elúmbɔ, ékágé muú fɔ́ abya ji, poóge ji ake chánéné, áchwɔ́ age me néndé ame aya alú meti mange ji ne aɲme abifɔ́.

¹² Egbe ewé Apolos nkpea ji ndɔndɔ ne ndɔ nnó ake ne aɲme abifɔ́ achwó́ age enyú, yémbɔ elú eké ekwane fɔ́ ji manchwó́ nana wó. Agége meti achwɔ́́ nye.

Kwyakwya mejɔ́

¹³ Bége ame mekpo fuú, tenege ne eshye né unó Kras ebi enyú dékame ne ubi. Yéndégenó eyigé enyú dépyéé, fyege wye metɔ́ ne Kras, défage yé genó, ne tenegege ne eshye.

¹⁴ Ne yéndégeno eyigé depyéé, bɔ́gé gejeé né mmu matɔ́́ nyú.

¹⁵ Ne aημε ba, dékaá nnó gébégé me ngare mekomejᵔó né Akaya, Stefanas ne bᵔó abi alu né gepú jíí ne abᵔó mβε afyεέ metᵔó ne Kras ne achyεέ ntó gemé gebwᵔo geko mampoᵔógé bᵔó Eᵔᵔwᵔo.

¹⁶ Ne nchyεge enyú majyεέ nnó déwúgέ ne ufᵔó bᵔó bina, dépyεέ utᵔó ne εbwᵔó ne yéndémuú ayi apyεέ utᵔó ndere εbwᵔó apyεέ.

¹⁷ Metᵔó εgᵔó mme gétúgέ Stefanas εbwᵔó ne Fᵔtunatos ne Akaikos áchwᵔó fa. Εbwᵔó ápoᵔ me wyε ndere mbᵔógé enyú débᵔo déβε fa dépoge me.

¹⁸ Εbwᵔó áfyε me εshyε wyε ndere áfyεέ enyú ntó εshyε. Chyεgé enᵔógé mbaá ufᵔó bᵔó bina.

¹⁹ Machomele bᵔó Kras ayi álú né gebage mewaá Eᵔya álᵔó enyú matame. Akwila ne Priska chónchó ne εchomele bᵔó Kras εwé elú né gepúgέ bwᵔó aké me ntame enyú bᵔó Ata chanéné.

²⁰ Aημε bi álú wéna ako álᵔó enyú matame. Yéndémuú nyú átame nτε, atyaá ji.

²¹ Me Pᵔl ne nsame matame mina ne εbwᵔó wa me mbᵔó.

²² Mbᵔógé muú abᵔó fᵔ gejeé ne Ata Jisᵔs Kras, ube ube ne ji. Nnεnemmyε nnó Ata se Jisᵔs Kras achwᵔó wáwá.

²³ Nnεnemmyε nnó Ata Jisᵔs alere enyú galógálᵔ.

²⁴ Me mbᵔó gejeé ne enyú ako néndé εsé ako décho mmyε ne Kras Jisᵔs. Amen.

Ν_{WE} menomenyεέ mekέ
New Testament in Denya (CM:anv:Denya)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Denya

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Denya

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
d773c38c-82ca-51fa-b995-6754070ca57e